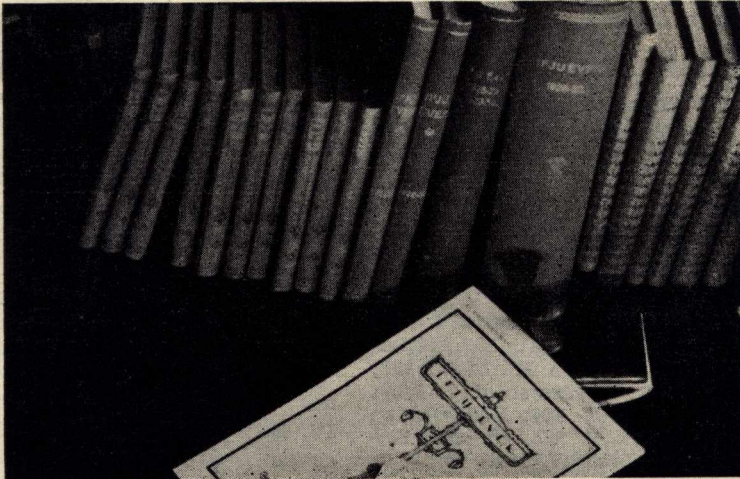

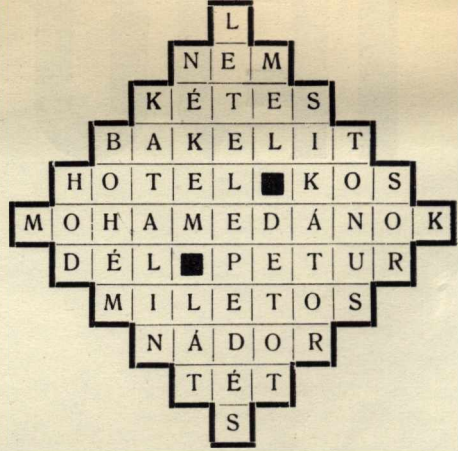
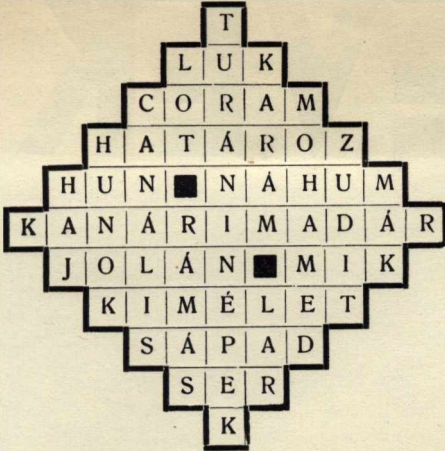
IFJU ÉVEK

Mult számunk rejtvényeinek megfejtése:

KERESZTREJTVÉNY.

KETTŐT EGY CSAPÁSRA

BETŰREJTVÉNYEK:

1. Vasrács, 2. Vakáció, 3. Dévény, 4. Felejtethetlen.

A könyvjutalmat Filippinyi János VI. Békéscsaba és Albrecht Károly VI., Budapest, I., Győri út 2/c nyerték.

A pontverseny eredménye:

I. csoport: Albrecht Károly VI. 202; László IV. 160; Knap Magda IV. 217; Odorfer Magdolna IV. 215; Sándor Judit IV. 217; Varga H. József IV. 190.

II. csoport: Albrecht Károly VI. 202; Barna Imre VI. 213; Bendl Erzsébet VI. 192; Bruckner József V. 201; ifj. Esztergály Gyula VIII. 209; Filippinyi János VI. 199; Horváth József VII. 211; s. Horváth Tibor VIII. 217; Hursán Pál VIII. 217; Kappel László V. 199; Kendeh Kirchnopf Márta VIII. 192; Kékavcz Károly VI. 131; Kozma Márta V. 188; Laufer Márta V. 109; ifj. Marschalkó Gyula VI. 202; Paulay Mihály VI. 180; Relle Ferenc V. 219; Schäfer Henrik V. 223; Stelczer Károly V. 151; Szalay Károly V. 151.

A versenyben könyvjutalmat nyertek:

I. csoport: 1. Knap Magda IV. 217 pont; 2. Sándor Judit IV. 217 pont; 3. Odorfer Magdolna IV. 215 pont.

II. csoport: 1. Schäfer Henrik V. 223 pont; 2. Relle Ferenc V. 219 pont; 3. sebely Horváth Tibor VIII. 217 pont; 4. Hursán Pál VIII. 217 pont; 5. Barna Imre VI. 213 pont; 6. Horváth József VII. 211 pont.

Rejtvények beküldéséért könyvjutalmat nyertek:

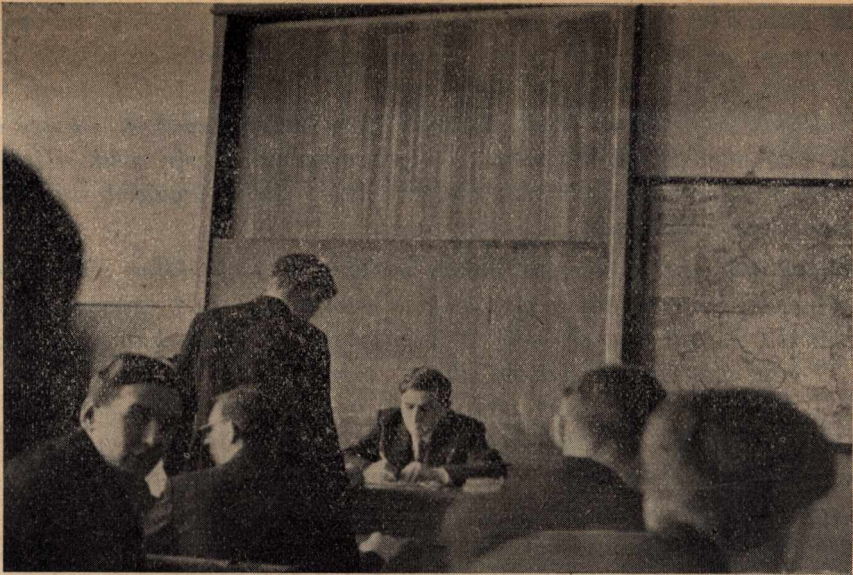
1. Hursán Pál VIII. Békéscsaba. 2. Bruckner József V. Budapest. 3. Odorfer Magdolna IV. Budapest. 4. Filippinyi János VI. Békéscsaba.

IFJÚ ÉVEK

BUDAPEST, 1937. JÚNIUS.

XV. ÉVFOLYAM 10. SZÁM.

Az iskolapad

*Egyszer beléültünk a padba.
(Zöld színe volt és megfaragva.)*

*Elrendeztük a holmink szépen,
Szemünk pihent a táblán, képen.*

*S alig tűnt el két-három óra,
Ráijedtünk a bús valóra:*

*Az anyánktól bár elszakadtunk,
A padban nem magunk maradtunk.*

*Noha nem hívtuk kérve: tessék,
Leült mellénk a kötelesség.*

*Az évek multak s fognak múlni,
Nem tudunk tőle szabadulni.*

*Néha vezet, máskor meg hajszol,
Azt kell tennünk, amit parancsol.*

*Ha a kezünk elrántjuk bőszen,
Visszahúzza s fogja erősen.*

*A lábunk, ha más útra fordul,
Reánk csattan a hangja zordul.*

*S ha szembeállunk farkas-szemmel,
Ránk néz s szívünk lázadni nem mer.*

*Velünk van mindig, el nem válik:
Elkísér bennünk a halálig.*

Vathy Elek.

„Felsőbb osztályba léphet.“

Máté 25:14—30.

Többet már nem írják ezt a mondatot a bizonyítványod végére. Azért mégis lesz valaki, aki ezt nem hagyja ki ítéletéből az előtte való számadásod alkalmával. Igaz, hogy ő is feltételhez köti ilyen ítéletét. Egykor majd egész életedet számonveszi. Most a tanév végén csak az elmúlt iskolaévben tanusított munkádat vizsgálja. Ne gondold, hogy csak tanáraid és szüleid tartanak most feletted szemlét az iskolai év végén. Az ő számonkérésük csak képe annak az ítéletnek, amit Isten végez életedben most is. Nagyon jó az, hogy nemcsak emberek ítélnék meg téged. Vedd hálásan ezt a kitűzött ígét is. Olvasd el a bibliából, ha még nem tetted ezt meg. Itt igazságos ítélet vár reád. Hiszen úgymint olyan sokszor zúgolódsz az iskola ítélete ellen. Most legalább tárgyilagosan, személyválogatás nélkül szól az ítélet szava.

Az első az, ami fő üzenete ennek az ígének, hogy Isten számon veszi az erőket. Kinek-kinek erejéhez képest adja a munkát. Tehát eszerint ítéli is meg az eredményt. A talentumok nem a képességet jelentik, hanem a ránbízott munkát. Tehát nem zúgolódhatom ellene, mert hiszen erőmhöz mérte az Úr. (15. vers.) Vagy te talán azért vagy diák, kedves testvérem, mert — mint az egyszéri diák mondta — *úr akarsz lenni?* No akkor gyorsan hagyd abba a tanulást, most mindjárt, ezzel az iskolaévvel, mert akkor nem idevaló vagy. Hasonló vagy az egy talentumos szolgálhoz, aki kicsinyellette a megbízatását. Ne gyötörd magadat akkor sem a tanulással, ha nem érezel erőt reá. Tanulj mást, olyant, amire képességet adott beléd az Úr, mert Ő tulajdonképen az azzal összefüggő munkát bízta rád, csak még nem találtad meg, vagy nem törődött vele. Tudod, mire jó az, hogy ma már semmiféle pályán sem kifizető annak a keresése, hogy hol lehet hamarabb elhelyezkedni? Mindegy az elhelyezkedés szempontjából, hogy mibe kezdesz. Válaszd tehát azt, amire Isten alkotott téged, amire Ő rendel, ahol eredményeket vár tőled. Ez az első feltétele, hogy megfelelhess a számadáson az örök Bírónak ezért az elmúlt iskolaévéért is.

A másik fő üzenete most ennek az ígének az, hogy az ő ítéletében a hűséget is számonveszi. Ezért van az, hogy akár I., akár VIII. osztályos légy, az ítélet szempontjából egészen mindegy. De az is mindegy, hogy földművesgimnáziumba jársz-e, szakiskolába, vagy latin iskolába. Miért hordod olyan fenn a fejedet, ha tanoncfiúk közé kerülsz? Miért nézel olyan finnyás tekintettel házatok szolgáló leányára, ha diákkisasszony vagy? Hátha téged megbuktatnak majd az élet iskolájában, de az a munkásfiú hűséges munkájának jutalmát veszi. Ez tehát a fő, bármilyen szolgálatba állított az Isten: „Légy hű mindhalálig”, akkor öröm lesz bármilyen szolgálat vár is reád. A hűség megaranyozza az ember életét. És csak egyedül a hűség juttat előbbre az igazi emelkedés útján. Nem a tisztviselők létráján, hanem a többrebizatás kegyelmi lépcsőjén.

W

A harmadik fő üzenete most ennek az igének az, hogy Isten jutalma a többrebizás. Isten nem nyugalmat és méltóságos címet ad. Isten új harcra és még nagyobb szolgálatra küld. Gondoljunk csak Jézus Krisztusnak erre az igéjére: „Aki úr akar lenni közöttetek, legyen ti szolgátok”. Még a jeles bizonyítványos diáknak sem mondja azt, hogy nagyszerű. Csak ezt mondja: „... kevesen voltál hű...”. Mert ha mindent megtettél is, jeles diák, akkor is csak ezt mondhatod: csak kötelességemet teljesítettem. De éppen ezért írja oda Isten láthatatlanul bizonyítványodra a többrebiztatás drága igéjét: „Felsőbb osztályba léphet”, azaz „sokra bizlak ezután”.

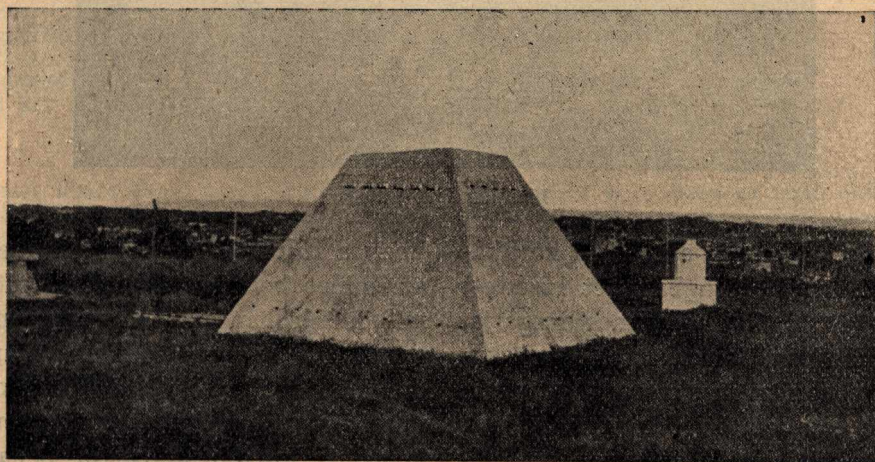
„Menj be a te Uradnak örömébe.” Mert Isten akkor boldog, ha talál hívásának élő, hűségesen kötelességét teljesítő és csak az Ő ítéletére számító diákokat.

Ittész Mihály

Hogyan lehet a levegőből vizet nyerni?

Érdekes előadást tartott vagy tíz évvel ezelőtt a francia földművelésügyi akadémiában egy Hitier nevű tudós. Elmondta, hogy a Krim félszigeten, a régi Theodosia melletti magaslatokon

vezettek régi, beomlott kútakhoz, mint ha a kútak vizét ezek a kőrakások szolgáltatták volna. Természetesen ma már ez a szerkezet nem működik, hisz részben beomlott, részben pedig a gyom

A bel-air-i légi kút.

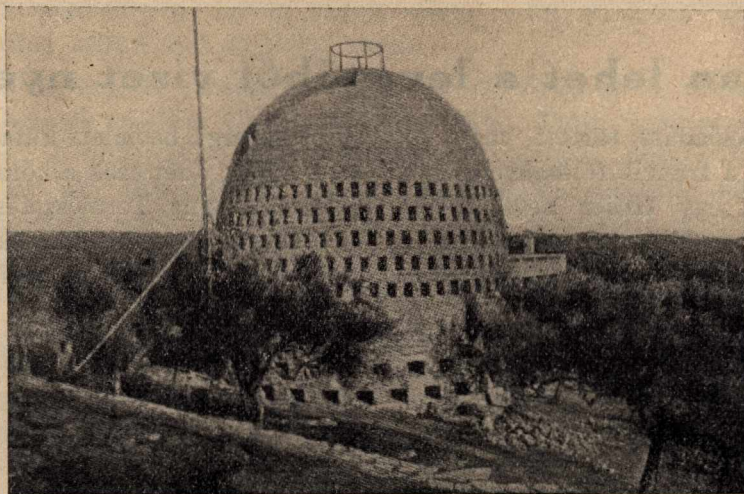
30 m hosszú, 25 m széles és 10 m magas kőrakásokat talált. Közelebbről megvizsgálva, azt vette észre, hogy ezekből a kőrakásokból cserépcsövek

teljesen belepte a kőrakásokat. A tudósok meg is fejtették, hogy hogyan tudták e kőrakások a kútakat vízzel ellátni. Ugyanis azt is megfigyelték, hogy

vannak olyan területek, melyek vízben igen szegények, eső is kevés esik, a növények mégis sok vizet fogyasztanak. ennek a magyarázata az, hogy a növények felülete vonzást gyakorol a levegőben lévő páramolekulákra s így a növényvel közvetlenül érintkező levegőréteg sokkal több párát tartalmaz, mint másutt. Ezt a jelenséget adszorpciónak nevezik. Így csak egy egészen kis hőmérsékletcsökkenésre van szükség ahhoz, hogy ez a pára lecsapódjék. De

gót a huzat vitte be s itt a víz kicsapódott. Így 1930 áprilistól szeptemberig majdnem 90 liter vizet nyertek.

E sikereken felbuzdulva, több évi tanulmány alapján Knapen tudós a Provençében egy, már sokkal nagyobb légi kútát állított fel. Ez a harangalakú épület 12 m magas és alapja is 12 m átmérőjű. Egész sor szelelőlyuk segíti elő a légáramlást, hogy a paradús levegő a hidegebb belső részbe jusson. Természetesen arra is kell ügyelni,

Knapen légi kútja.

vajjon így működtek-e a krimi kórákások is? Franciaországban két kísérleti állomás is épült, hogy megvizsgálja, vajjon helyesen következtek-e a tudósok. A bel-air-i mezőgazdasági iskola területén egy két és félméter magas, tört mészkőből épült, két sor szelelőlyukkal ellátott csonka gúlát állítottak fel. Természetesen jó mélyen a földben egy cement gyűjtőmedencében fogták fel a nedvességet. Ennek a gúlának a belseje sokkal hidegebb volt, mint a külső részek, ahonnan a paradús leve-

gő a túlságos huzat fel ne melegítse az épület belsejét. Ennek a kútnak a működéséről még pontos adataink nincsenek, de az első kísérletek már nagy eredménnyel kecsegtettek. Ez a kút úgy működik, hogy éjjel a hideg levegő a központi kúrtón keresztül behatol az épületbe s a harang alsó nyílásain megy ki. Ezáltal a belső betonfelület lehül s alkalmas arra, hogy az egész nap beáramló levegő páratartalma kicsapódjék. Íme, a krimi kórákások megoldott rejtélye.

Solymos.

Mit szól hozzá a Biblia?

Mi történt?

Május 2-án leplezték le a kormányzó úr jelenlétében II. Rákóczi Ferenc lovasszobrát. A nagy fejedelem megérdemli az utókor hálás kegyeletét, mert mindenét feláldozta hazájáért.

Májusban megkezdődött a magyar katolikusság szent éve, mely István halálának évfordulójával és az eucharisztikus kongresszussal van kapcsolatban. Az utóbbihoz semmi közünk, az előbbi nekünk is ünnepünk, mert István nekünk is királyunk volt.

Az országgyűlés képviselőházának egyik szónoka megemlítette azt a szomorú igazságot, hogy a nemzeti jövedelem négyötödörösze a lakosság egy ötödéé, míg a lakosság négyötödének a jövedelem egyötödével kell megelégednie.

A német állam és a katolikus egyház viszonya egyre feszültebb lesz. Az állam és a pápa között létrejött szerződés érvényét veszítette. A harc mindkét részről igen éles fegyverekkel folyik. Sok katolikus iskolát bezártak és sok papot bíróság elé állítottak.

Az osztrák evangélikusok száma az elnyomatás ellenére is állandóan emelkedik. 1934-ben 25 ezer, 1935-ben 9 ezer, 1936-ban 8500 volt a betérők száma. Jelenleg Ausztriában az evangélikusok száma 327 ezer, pedig a mai Ausztria területén 1900-ban alig 100 ezer evangélikus élt.

Mit mond a világ?

Rákóczi a szabadság, a szociális gondoskodás és az igazi nemzeti egység képviselője. A mai magyarságnak is e háromra van szüksége.

Mi protestánsok csak azt az egyet kifogásoljuk, hogy a szentistváni birodalommal kapcsolatban van az a gondolat, hogy Magyarország Mária országa, tehát eo ipso katolikus ország. Minden ország, Magyarország is, egyetlen Uré, a királyok Királyáé.

Ez az igazságtalan jövedelemeloszlás a mai magyar élet legnagyobb kérdése. Ez az oka annak, hogy 3 millió magyar ember szinte állati színvonalon él. Ez az oka minden politikai szélsőségnek. Ezen az igazságtalanságon segíteni kell, mert:

Akik ezzel kapcsolatban a német állam keresztyénellenességéről beszélnek és Németországot egy kalap alá veszik Oroszországgal, azoknak nincs igazuk, mert az egyházi harc nem az igehirdető, hanem a politizáló egyház ellen folyik. Az egyházba nem szabad belevenni a politikát.

Az osztrák evangélikusság élete és sorsa szép bizonyága annak, hogy Isten gondot visel az evangélium egyházára. Vajjon a mi magyar evangélikus egyházunk angyalának mikor írathatja meg az Úr azt, amit osztrák hittestvéreinknek megírhat:

Mit szól hozzá a Biblia?

„Az igaznak emlékezete áldott.”

(Péld. 10:7.)

„Mert azért halt meg és támadott fel és elevenedett meg Krisztus, hogy mind holtakon, mind élőkön uralkodjék.”

(Róm. 14:9.)

„Az igazság felmagasztalja a nemzetet, a bűn pedig a gyalázatára van a népeknek.”

(Péld. 14:34.)

„Mert az Isten országa nem evés, nem ivás, hanem igazság, békesség és Szentlélekben való öröm, mert aki ezekben szolgál a Krisztusnak, kedves az Isten előtt és az emberek előtt megpróbált.”

(Róm. 14:17—18.)

„Tudom a te dolgaidat, (íme adtam elődbe egy nyitott ajtót, melyet senki be nem zárhat), hogy kevés erőd van és megtartottad az én beszédemet és nem tagadtad meg az én nevémet.”

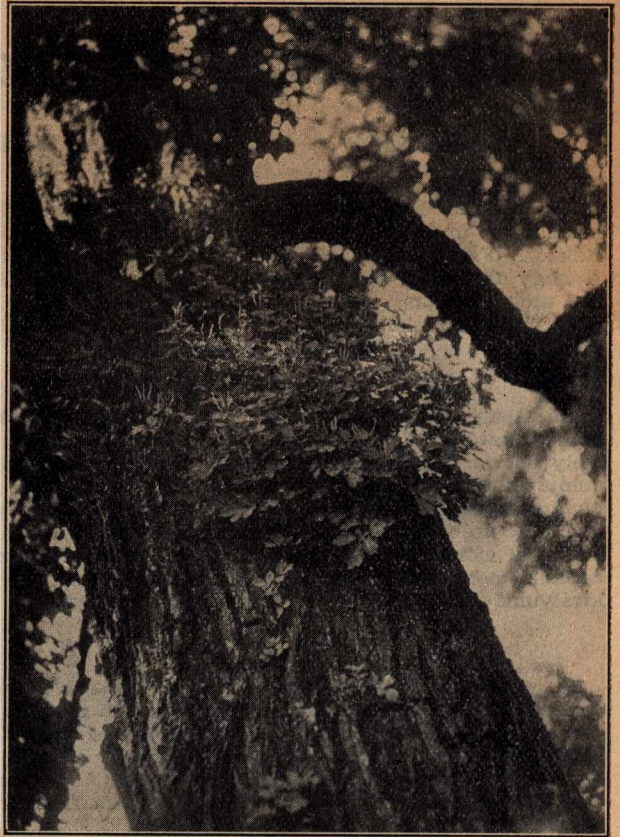
(Jel. 3:8.)

K. A.

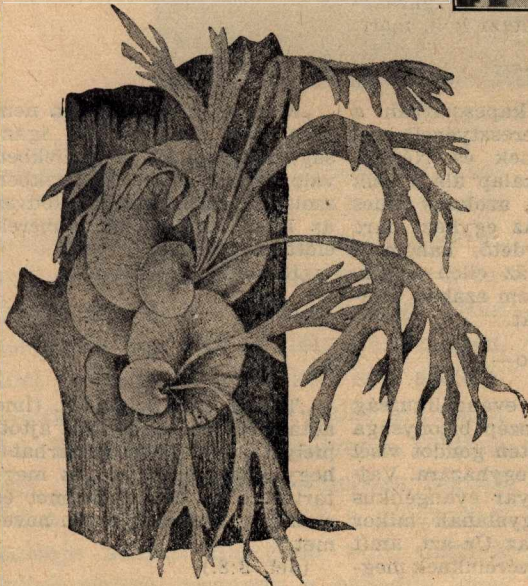
Fán lakó növények

(A képeket a Kir. M. Természettudományi Társulat Igazgatósága bocsátotta rendelkezésünkre.)

Első olvasásra furcsán hangzik a cím. Hát nemcsak vízi és talajlakó növények vannak? Könnyen meggyőződhetünk a cím igazságáról, ha télen, vagy kora tavasszal megnézzük gyümölcsfáinkat, vagy erdei fáinkat; találunk közöttük olyanokat, melyeknek magasabb ágain messzire látszó, zöld levelű kis bokrok virítanak. Fagyöngynek nevezik ezeket. De csak külsőleg gyöngyei ezek a fának, mert alaposabb vizsgálat után rájövünk arra, hogy ezek a fának

Vérehulló fecskefű akácfán.

Epiphita haraszt.

a talajból az ágakba szállított vizét elveszik s a maguk táplálására használják fel, mit sem törődve azzal, hogy így a faágak egy része vízhiány miatt elpusztul. Az ilyen növényeket, melyek a fától táplálékot vonnak el, *fán élősködő* (fél-parasita) növényeknek nevezik.

Vannak azonban olyan növények is, melyek bár a fák ágain vagy törzsén ütnek tanyát, sohasem vesznek el táplálékot, hanem csakis a helyet használják fel. Ilyen módon ugyanis magasabban vannak, mintha a talajban gyökereznének s így több napfényhez jutnak. Ilyen növényeket főleg a trópusok nagy pára-

tartalmú sűrű erdőségeiben látunk. Hosszú gyökérzetet bocsátanak le a levegőbe s innét szívják fel a táplálkozásukhoz szükséges vizet. Soknak azonban nagy gyökérzete sincsen. Ezek

nevezzük s rendszerint alkalmazkodnak a fán való élethez. (L. az 1. ábrát.)

A mi éghajlatunk alatt élő fákon azonban nemcsak élősködő és fán élő növényeket találhatunk, hanem gyak-

Fűzfán nőtt berkenye.

(mohok, zuzmók, harasztok) a fa kérgeinek repedéseiben meggyűlő nedves porból táplálkoznak. Ilyeneket a mi mérsékelt övi fáinkon is láthatunk nagy mennyiségben. Legtöbbször a fák északi (nedvesebb) oldalán helyezkednek el. Ezeket *fán élő* (epiphita) növényeknek

ran előfordulnak olyan magasabbrendű virágos növények is, amelyek különben talajlakók. Magjuk azonban a szél vagy az állatok révén fára került s az ágzugokban, kéregrepedésekben és facsonkokon felgyülemlett nedves porban kicsírázott és növényvé fejlődött. Az ilyen

Sárga ribiszke akácán.

szervezet virágot és magot is fejleszt. Utódaik azonban feltéve, hogy magjuk nem kerül megint véletlenül ágzugba vagy kéregrepedésbe, újra talajlakókká lesznek. Ezeket a növényeket megkülönböztetésül az epiphitáktól *fáratelepült* (ál-epiphita) növényeknek nevezzük.

Ilyen fáratelepült növényeket mutatnak be mellékelt képeink. Különösen a fűzfán, akácán, bükkön, juharfán, tölgyfán, hárson és égerfán szoktak megtelepedni ilyen növények, de előfordulnak cseresznyefán, szilvafán, sőt lúcfenyőn is.

Dr. S. S.

Olyanná lenni, mint a gyermek.

Egy kisleányon súlyos műtétet kellett végrehajtani. „Mielőtt meggyógyíthatnánk, előbb aludnod kell” — mondta a főorvos. „De ha aludni fogok, akkor előbb imádkozni is kell.” A gyermek letérdelt a műtőasztalon és imádkozni kezdett. A körülálló orvosok szeme könnybe lábadt. A gyermekornak egy húrja rezdült meg a lelkükben. „Ezen az estén imádkoztam harminc év óta először” — jelentette ki később az orvosok egyike. — Megtanultál-e már te is imádkozni, mint ez a gyermek? Vagy azt hiszed, az imádság csak gyermekeknek és tanulatlan embereknek való?

Hogyan fogjuk fel.

Falusi tanító sétált szép nyári napon a határban a dülöutakon. Kipirult, diadalmas arccal köszönti az egyik darab föld végén egy volt tanítványa: „Tessék nézni tanító úr, az édesapám megengedte, hogy szánthassak”; s már szántott is tovább. Nem messze találkozott másik volt tanítványával, aki ugyancsak szántott. A tanító kérdezősködésére szomorúan mondta: „Rosszul megy a sorom, egész nap szántanom kell.”

Minden azon múlik, hogyan fogjuk fel. Aki házát ablak nélkül építi, ne Istent okolja amiatt, hogy sötétben él.

TAHI NAPLÓ

Írta: Kutas Kálmán.

VII. A HŐS.

Az elmúlt nap főséges ballada,
A hősiségnek mély, forró dala.

Egy holt hever itt. Szép és fiatal.
Halála nem bukás, de diadal.

Nem szól már ajka. De tette kiált.
Gyászolja most a tábor hős fiát...

...Süvített jajt az erdőrengeteg.
Fákat döntöttek. A csend szenvedett.

Zuhant gyilkos kezektől egy-egy tölgy.
Halálos jajsót korbácsolt a völgy.

Vitték a jajt az ősi nagy hegyek.
Hullott a jaj, mint véres permeteg.

De mindhiába harsogtak a fák.
Egyenként veszté az erdő a fiát.

S hogy délután egyik szónok derült
Orcával és merészen szétterült

Szavakkal épp a hősről beszélt:
A hallgatókhoz jajszó rengve ért,

S Mihály, a halkmosolyú szép, titán,
Ki ernyedt volt sok meddő szóvitán,

Most, mintha vést sejt nemes vad: zihál,
Figyel, felugrik és elrohan Mihály...

Az erdő roppant. Tompa jaj nyögött,
Mihály széles mellének ütközött,

S amíg az erdő hangja átkosan
Zúg: ő mint nyíl a hang felé rohan.

Mentünk utána. Zajgott már a táj.
Dőlt törzs alatt holtan feküdt Mihály.

A két halott megzúzott, szétterült
Tagokkal, mint két ifjú hős feküdt:

Mihály, s a tölgy... S a tölgyfa-törzs előtt,
Az úton még nyoszörgve összetört

Tagokkal — csurgó vér és húscsapat —
Két pár ökör nyögött a lomb alatt.

De épen áll mögöttük a szekér.
Rajt asszony sír: „A gyermekem. Ez él.”

Nem tudták: mit szól. Sír-é vagy nevet?
Szorongatott egy leány-gyermeket.

Majd görbe szájjal szókat szagztatott:
„A megmentőnk talán csak nem halott?”

Felülről jöttünk. Hallott tompa hang.
Nagy reccsenéssel tölgy zuhant alatt.

A négy ökör riadtan megszaladt,
Kerékfogó vasláncunk elszakadt.

Sikoltozánk. Derékban már töré
Fűrész a törzset itt. S az út fölé

Ledől. Omlik. Már-már alája fut
Szekerünk. És az Úr e hős fiút

Küldé. Kemény kezekkel tartja fel
Az állatot...” Többit úgy sírja el.

Csendes szavunk az erdő hinti szét:
Meghalni másért: ez a hősiség!

VIII. MIHÁLY SÍRJA.

Mihálynak sírja, mondom, itt legyen,
Ahol meghalt! Erdők között, hegyen!

A koporsó tölgyből készült, erős
Legyen! Hiszen ki benne nyugszik: hős!

A koporsót emeljék férfiak!
Könny nélkül. Hőst a férfi nem sirat.

Hallgasson el a szó. Beszélj te: tett!
És fejfául állj itt: Emlékezet!

Virágot szórjatok rá reszketeg,
Imbolygó, könnytől nedves leánykezek!

...Döbörgés... Itt-ott egy jajszó szalad.
Mihály, a hős, pihen a domb alatt.

Sok búcsúszót a szél zokogva visz.
A sír: virágból emelt piramis...

IX. A NEVETŐ LEÁNY.

Áhítatos arc, kacagó szemek, —
E leányban pogány isten nevet.

Szeme a férfinépre villogott...
Hogy a hajón jöttünk, — így láttam ott.

E férfisóvár lány, e szertelen,
Merengő lett az első estelen.

Tábortűznél, mikor forrón lehullt
Az első szó, arca megfínomult.

S midőn feküdt a törzs alatt Mihály,
Úgy víjogott, mint vészben a sirály.

De elnémult a koporsó előtt,
Nagy homloka sugárzott zord erőt.

És ettől kezdve szeme fénytelen
Lett, s láttam bolygni gyakran, éjjelen.

Hajnalban egyszer — az erdön jövék —
Két kar ölelte Mihály sírkövét.

Hallga! Egy ajk zihálva suttog itt.
Ő az. Ott térdel és imádkozik.

Megismer. „Látja — szól, s a könnye hull —
Mihály meghalt, s szívembe szállt az Úr.”

X.

SZEMEM VITORLÁJA.

Szemem előtt zöld tenger ring: a lomb,
Fölötte fényt alkony sugára bont.

Lombóceán, ringó hajját alig
Érintve úszik csendben egy ladik.

Vitorlás csónak. Villámló, heves
Futású. Zöld magaslatot keres.

Utána nincs barázda-sáv, se nyom,
Kikötője magas fenyőorom,

S magába — mint méh a virág porát —
Vesz színeket, sugárt, — s repül odább.

Hol dús a rény, és legsűrűbb a lomb:
Nagy, harsogó diadallal beront.

A legmagasabb csúcsnak ütközött...
Tekintetem ladikja kikötött.

De este lesz, gyúlnak fent csillagok,
Sötétbe vesznek fények, lombhabok.

S a csónak, hozva színt és hozva fényt:
Jön. A parthoz: szememhez visszatért.

XI.

BÚCSÚZÁS A ZÁSZLÓ ALATT.

Hogy szólni kezdté, nedves volt szemed,
És egyre fényesebb lett s kedvesebb:

Hangod felsírt mint egy halálharang:
„Hegyen vagyunk, — a mélység vár alatt.

Itt béke volt. S hogy fénylett minden arc!
Borús lesz ismét, — völgyben vár a harc.

Itt Isten szólt, emberlélek, veled.
Alant a gyarló embert szenveded.

Szabad léleknek volt itt a hona.
Alant néked ront bűnök ostroma.

A homlokod érintett itt eget.
Feléd letről gonoszság integet.

Itt hős valál — s a Lélek fényköre
Fogott át. Vár lent törpeség köde.

Legyen bár sorsod lent mind mostohább,
Maradj ott is az Úrhoz hű tovább!...

Isten veled: magasság, fénytető,
Erdős magányban rejő szent erő!

Áldott vagy Úr, ki voltál itt velünk.
Kísérj alá Te, Te fogjad kezünk!”

Szóltál s a hangod könnytől reszketett.
Erős, nagy könnyet sírtak a szemek.

Leszállt a zászló, mint egy lőtt madár.
Szép volt a válás, mint egy szép halál.

XII.

ELMENTEK.

Elmentek. Ülök árván, hallgatag.
Szívem buzdúl s belőle dal szalad.

Vig dal és friss, meglekésült, merész, —
Ahogy harsog tavaszkor a vetés.

Nincs itt közel egy lélek, senkisé, —
A szél nyargal s ajkamról dalt viszen,

Magasba fut, majd mély völgyekbe tér,
Lapályra száll, hol ifjak ezre él...

... Est van. Amott a Szent Vándor halad.
Megáll. És vár... Tahiba ifjakat.

TEMPLOM. „Miért menjek én templomba: hiszen az Isten mindenütt jelenvaló, megtalálom én Őt a templomon kívül másutt is”, — mondotta egy világ szerinti bölcs. Amire azt a talpraesett választ kapta: „Barátom, a levegőben mindenütt van víz. Ha szomjasak vagyunk, miért megyünk mégis vízért a kútra?”... Egy másik fölényeskedve mondta: „Miért járjak én templomba? Anélkül is tudom én mind, hogy mit prédikál a pap.” Kérdésére egy istenfélő ember azzal felelt: „Én is tudom, hogy milyen ize van a kenyérnek, mégis újból szükségem van reá.”

„Üzenet.”

Éljen a vakáció!

Vidáman kiáltja a diák náción:
Éljen az iskola, itt a vakáció!
Elmúlt a felelés rettenetes vésze,
Itt az iskola-év kellemesebb része.
Nincs is azon vita, hogy ez a rész szebbik,

Sajnos, mint minden szép, ez is rövidebbik.
Pedig, ha a dolog megfordítva lenne,
Örömét lenné itt minden diák benne.
A szerkesztő úr is bosszantja a népet,
Azért tette ide ezt a régi képet.

Legalább is engem kissé fojt a méreg,
 Nem tudott megnőni szegény kicsi féreg.
 Sőt tele lehetek joggal a panasszal,
 Hogy a vakáció kurtább egy arasszal.
 Ime elődeink sokkal jobban jártak,
 Mert, amiként mi is, huszadikán zártak,
 De viszont a nyitás 10-én esett
 S így szeptemberben is nyertek egy keveset.
 De ha a szünidő így megrövidüle,
 Búsuljon a csacsi, elég nagy a füle.
 Attól fog az idő jóságga megválni,
 Hogy fogom a nyarat majd jól felhasználni?

Vár ránk a hús vize a ringató tónak,
 Vár reánk a kék ég és vizen a csónak,
 Vár ránk kiinn a mező, erdő sűrűsége,
 A magyar hazának sok drága szépsége,
 Vár a cserkésztábor, sok jó vidám móka,
 Esti tábortűznél sok szép magyar nóta,
 Ne búsulj hát pajtás, nincsen okod hidd el,
 Itt van a szabadság, töltsd el vidám szívvel,
 És ha a szeptember ránk derül idővel,
 Kezdjük az új évet jó kedvvel, erővel.

Telek.

Gyóni Géza elindulása

zületésének 53-ik, halálának 20-ik (1884. jún. 25.—1917. jún. 25.) évfordulójára módomban van diákjainknak izelítőt adni Gyóni Géza diákkori versei-

ből. Megkerült a szarvasi-csabai fekete vereses notesze. Az a százlapú füzet, amelybe többi VII.—VIII. osztályos korabeli versét írta s amelyet Vidovszky Béla (ma jeles festőművész) látott el vízfestményekkel nem került ugyan meg, de tartalmáról emlékezetből, feljegyzéseimből s néhány megmaradt költemény révén képet tudok alkotni olvasóimnak.

* *

Gyóni Géza, akkori nevén Áchim Géza, a gyóni evangélikus lelkész fia, a gimnáziumi I—VI. osztályt Szarvason járta. Édesapjának nagybátyjánál, Áchim Ádám esperesnél lakott. A jószívű, de komoly nagybácsi minden

igyekezete ellenére sem tudta pótolni a kis diáknak az otthonhagyott családi meleget, édesanyja és leánytestvérei becéző simogatását. Sétálás közben jól esett neki, ha a nénik megálltak és megsimogatták szőke fejét. „Szegény kis anyátlan”, mondogatták élőhalott édesanyjára célozva. Ilyenkor Gézának kibuggyant a könnye.

Költői tehetsége korán bontakozott. Az algimnázium osztály-önképzőkörének szorgalmas munkása lett s első versei a litografált „Sic itur ad astra” című lapban láttak napvilágot. Örültek az osztálytársak, örült Miska öccse is, aki három évvel később került Szarvasra Géza mellé. Különben is a szarvasi gimnáziumban minden valamire való diák tollforgató volt, s barátai lassankint az én barátaimmá is lettek. Egyszer meglátogattam őket. Gézával felolvastattam a verseit. Néhány cím a noteszből: *A hold, Egy baráthoz, Panaszdal, Körösparton, Őszi este*. Egy vidám dolog is van köztük. *Majális előtt*. Tragikomédia párbeszédben. Sze-

mélyei Géza és Miska. Hazulról öt forint érkezett a majálisra. Ehhez a kisebb Miska vérmes reményeket fűz, de bátyjának adóssága és rendezői díja felemészti a hatalmas összeget, s így az öcskös krémes helyett kénytelen vágykoppot nyelni. Ezen alszik el, s bátyja így végzi monológját:

De mit a pénz? mindig e rút bogár!
Ne félj ecsém, reánk szép élet vár.

Hej bizony szép is volt, csúnya is volt, égtek; égtek külön egy rövid életet s végül egymásért égtek el a nagy világégésben.

Géza a híres, régi szarvasi iskolában kitűnő tanárok keze alatt jelesen végezte az első hat osztályt, a benne rejülő költői tehetség szépen bontakozott, nyomdaszagot is szagolt, versei közül megjelent néhány a Képes Családi Lapokban.

A következő évben egy családi tanácskozás eredményeképpen, mivel az esperes nagybácsi már nem élt, Géza öccsével együtt Békéscsabára került. Gézának eleinte zokon esett a fékek új megszorulása, a vigyázásra felkért sok rokon szem felügyelete. Erős a honvágya a gyóni paplak után. Meg is lát-szik első csabai versén.

Megúntam a régi kis kört,
Az egyszerű kis világot,
Nem bírtam el azt a kedves
Mélabús egyhangúságot,
Idegenbe vágytam...

Itt vagyok most idegenbe
Távol messze idegenbe,
Jobb világot, szebb világot
Hej, csak hiába keresve
Idegen világban...

Üde kedves gyermekévek,
Hej, de sokszor visszasírlak!
Édesanyám, kistestvérim,
Hívogató kicsi kis lak
Áldjon meg az Isten!

Géza most is tiszta jeles. Csabai tanárai megszerették, különösen Rell Lajos, az osztályfőnökünk, a latin és magyar irodalom tanára. Úgyhogy karácsonyra már úgy megy haza, mint szívvel-lélekkel csabai diák. Gyónról pedig hozta a százlapú füzetet, megkezdve ott-hon a vakációban készült versekkel.

Az önképzőkörben aztán erős munkálkodásba fogott. A februári ülésen felolvasták két névtelenül beadott költeményét. A bíráló homályosnak találta a verset. Mi, a barátok, zúgtunk, de nem árulhattuk el a szerzőt azzal, hogy a vers igazi érzést takar, csak a bíráló nem érzi. A zajt megdöbbenésünkre Géza szakítja félbe azzal, hogy kikéri a verset ellenbírálatra. Nagy nyugtalanság lett ebből. Féltünk a botránytól. Szerencsére, mikor a jeligés levélből kitűnt a szerző, az elnöktanár Rell Lajos lecsendesítette a kedélyeket azzal, hogy Áchim Géza bizonyára nem tudta, hogy nem vehette ki szabályszerűen a verseit ellenbírálathoz. Utána a következő ülésen én bíráltam *Március Idusán* című versét. Komoly tárgyilagossággal végeztem bírálói tisztemet, mint egy leendő tanárhoz illik. Kár, hogy az én bírálatom szövege maradt meg, nem maga a vers.

Géza tehát az önképzőkörben elérte a legnagyobb dicsőséget, amit diákdiákpoéta arathat, március 15-én elszavalták díszes közönség jelenlétében az előbb említett költeményt. A felhangzó „szerző, szerző” kiáltásra boldogan ha-

olhatott meg s meglegedetten szív-
hatta domború mellébe a márciusi le-
vegőt.

Nyolcadikos korunkban is sokat sze-
repelt az önképzőkörben. Az év elején
mindjárt három verset nyújtott be. Az
elsőnek címe: *Miért?* Miért vagyok
egyre távolabb tőled? Félreérthetél...

Késő, most már késő, hasztalan a bánat,
Elrebbent madárka vissza sohse rebben...
Én megyek eztán is híven te utánad,
De te nem látsz többé semmi sértőt ebben.
Árnyék iránt ugyan ki gyúlna haragra,
S lelkem, ne félj, nem vet árnyékot a falra.

A szerelem mellett a másik fő in-
díték ebben az időben Gézának lelkében
a beteg édesanyja miatti fekete felhő.
Ilyen a hetedik vakációban írt *Lu-
gasban* című verse.

Fehér a föld a vadszőlővirágitól...
Megyek... s nyomomat befedte megint
a sok viráglevél...

E kép megállít... és egy sóhaj
Csak átsuhan a lelkemen:
Ha minden léptemet beszórnád
Virággal édes Istenem.

A békéscsabai évek utolsó, anyjáról
szóló versét szintén ebben a vakációban
írta. *A puszta kertben*. Beadta az ön-
képzőkörbe, de az alattunk lévő osztály
valamely értetlenjének a kezébe került
s nem méltatták érdemkönyvi beírásra,
pedig mi már arra dolgoztunk. Sokal-
lották Gézának a sok érdemkönyvi ki-
tüntetését, önképzőköri vezérségét.
Erre Géza fogadott a bírálóval, hogy
megüti az Új Idők mértékét. Beküldte
Áchim Géza gimn. tan.-t írva feladoul,
ami gimnáziumi tanárt is jelenthet.
Nemsokára megjött az üzenet, hogy be-
sorozták. Géza megnyerte a fogadást s

a Vidovszky-kamrában nagy áldomás
volt annak öröme, hogy Géza immár
nemcsak a Képes Családi Lapok
poétája, nemcsak március 15-i jutalom-
díjat nyert költő, hanem — a költő.

Az említett verseken kívül voltak
még abban a százlapos füzetben dalok,
románc, Rákóczi-, Kossuth-vers, emlék-
versek. Jó volna, ha előkerülne. Szép
emléke volna a békéscsabai Vidovszky-
kamara két nagy emberré lett diákjá-
nak, Gyóni Gézának és Vidovszky Bélá-
nak. Látnók belőle, hogy Gyóni Géza
diákkori versein már mutatkoztak a
tehetség oroszlánkörmői és hogy a
szarvasi és békéscsabai evangélikus is-
kolák szép útravalóval bocsátották „a
költői dicsőség tövises útjára” Gyóni
Gézát.

Gyóni Ferenc.

Kónya Lajos rajza.

Keleti történet

Írta: Hamvas József.

Lotaringiai Tavernában, Párisban, vacsora után, fekete kávé mellett nagy vitatkozások estek, amikor még odajártam. Minthogy a diákfertálynak ez a találkozóhelye nem épült a Duna—Tisza partján, hanem a Pantheon és a Cluny-múzeum szomszédságában, politikáról nem sok szó esett, hanem a tudományok minden ágazatáról, aszerint, hogy minemű bölcseségek képviselői foglaltak éppen helyet az apró asztaloknál.

Egy kicsit félrehúzódva ott hallgatta az élénk beszélgetést a félénk, érzelmes arab fiú is. Nem rég jött vissza Damaszkuszból Párisba. Még tele volt hazája hangulataival. Nem kellett neki semmi abból, ami itt körülvette, de otthon úgy vélte az előkelőség, hogy illik ilyen gazdag embernek egy-két évig Párisban művelődni.

A francia fiúk azt vallották, hogy az embereknek egyformán kell gondolkozni az egész földön.

Az arab kezével tagadólag intett. Erre a hallgatag ember felé fordult a figyelem. Megszólalt:

— Sohasem lesz. A mieink mindig mások lesznek. Más lelkek. Minden más nekik. Az életükért nem reszketnek úgy, mint itt. A valóságtól nem félnek. Élvezeteket, szórakozásokat se hajszolnak. De látnak olyan dolgokat, amiket itt nem látnak.

— Mit?

— Belenéznek a sárga homok fölött libegő párázatba és ebből a párázatból

gomolyog ki a sok sejtelmes titok, amit a lelkükbe zárnak.

— Babona.

— A babona a sejtelem világából csak egy értelem nélkül való töredék. De ha valaki egészen a sejtelem világában él, az már nem babonás. Nálunk a sejtelem világa kormányozza a lelkeket és ezzel szemben tehetetlen az ember.

— Nevetséges!

— Ott nem. Ami itt komédiának látszik innen nézve, ott rettentő tragédia.

— Hogyan lehet?

— Hát majd elmondok egy történetet.

Most már mindenki nagy figyelemmel hallgatta.

— Az a szokás nálunk, — kezdte az arab, — hogy a városi fürdőt éjszakára kibérli egy-egy család. Akkor ott megfürdik az egész. Mert igen kevés gazdag embernek van otthon saját fürdője.

— Éjszakára fogadják ki?

— Igen. Mert nappal az egész közönség használja. Ilyen kibérelt fürdőről lesz szó. Tehát a becsületes Ibrahim kibérelte egy éjszakára a fürdőt. De a feleségének valahogyan nem volt alkalmas ez a nap, azt mondta, nem megy és a gyerekek se mennek.

— Ibrahim hiába fizetett.

— Nem egészen. Azt gondolta, hogyha már kiadta érte a pénzt, legalább maga megy el.

A hallgatóság még nem tudta, mit várjon a történetből. Az elbeszélő folytatta:

— A férfi elment egyedül. Magával

vitte olajlámpását, mert a nagy boltozatos fürdőcsarnokban nincs világítás. Felakasztotta lámájáét a falra, maga meg lefeküdt az átmelegített kőcokkákra. Mert ez a fürdőzés egyik főélvezete. Órákig elheverésznek a jó meleg köveken.

— Ibrahim tehát a köveken hevert.

— Ott. Körülötte nagy csend. Ő bérelte ki a fürdőt, tehát ide reggelig senkinek se szabad belépni. Szigorú szabály ez. Nagyon megbüntetnék, aki ilyen kibérelt fürdőbe be merne lépni.

— Ibrahim elaludt és álmodta a következőket?

— Talán el is aludt volna, de egyszerre zajtalanul mellette termett egy idegen. Nem is köszönt neki, kényelmesen elrendezkedett és szintén lefeküdt a meleg kőpadlóra.

— Ibrahim felháborodott.

— Az első pillanatban úgy volt, hogy haragosan kiutasítja. De aztán valami különös borzalom fogta el. Nem mert szólni az idegennek. Sötét, boltíves csarnokok, éjjel. Aztán a kelet világa, ahol fiatal és erős a képzelet.

— Az idegen szólította meg Ibrahimot.

— Más történt. Ibrahim valahogyan megérezte, hogy most van pontosan éjfél. És íme, a falra akasztott lámpa fénye gyengülni kezdett. Mintha valami láthatatlan kéz lassankint mindig jobban lecsavarná a belét. Ibrahim torkát szorongatta a félelem. De aztán mégis erőt vett magán és odaszólt az idegennek, aki közelebb feküdt a lámpához, hogy csavarja föl a belet.

— Most megszólalt az idegen.

— Nem. De amint ott feküdt a kőpadlón, fölemelte az egyik lábát és

amint odatartotta a lámpa felé, a lába nyúlni kezdett, nyúlt, nyúlt, amíg olyan hosszú nem lett, hogy elérte vele a falon a lámpát és fölcsavarta.

— És Ibrahim?

— Először megdermedt a borzalomtól. Mert most már tudta, hogy az idegen kicsoda. Az idegen: dzsin.

— Dzsinn?

— A dzsin a rossz szellem, aki mindent balra fordít. Megfojtja a magot a földben, nem enged sírni, ha nagyon fáj a szíved, füvet növeszt az ajtód előtt, hogy ne járjon arra senki. A dzsin a szerencsétlenség, a véletlen baleset, ami mindig ott lappang körülötled. A dzsin: a borzalmas dzsin.

— A dzsin a balbona.

— Az is. De van. Amint van szivárvány, bár nincs. Azért mert rossz? Ne csúfoljatok minket miatta. Nem értitek ti, mi az.

— Tehát a dzsin fellépett. Mi következett tovább?

— Kinyújtotta a dzsin a lábát. A láb mindig hosszabb lett, mindig hosszabb, amíg elérte vele a lámpát. Erre Ibrahim felugrott a jó meleg kőpadlóról, átnyalábolta a ruháját és kiszaladt a fürdőből, ki az utcára, ki a sötét éjszakába.

— A dzsin utána.

— Minek? A dzsinnek nem kell sietni, mégis eléri az embert. Ibrahim szaladt. A sötét utcákon meg is botlott, el is esett, megint felugrott, úgy futott. Egyszerre meglátja az éjjeli ór lámpását, odaszaladt. Jó ismerőse volt az éjjeli ór. Kifújta magát mellette és elkezdett öltözködni.

— Öltözködés közben elmondta, mi történt vele.

— Elmondta. Elbeszélte, hogy kibérelte a fürdőt, hogy ott feküdt a meleg kőlapokon, aztán hogyan jött be zajtalanul az idegen, hogyan halaványodott el a lámpa, hogyan emelte föl a lábát a dzsin. Hogyan nyúlt meg a láb mindig jobban, jobban. Erre az éjjeli őr is felemelte az egyik lábát és azt kérdezte: Így volt? És íme az éjjeli őr lába is nyúlt, hosszabbodott, egészen az utca sarkáig elért.

— És Ibrahim?

— Örült ijedtséggel ugrott föl, nyálábra fogta a még föl nem vett ruhát és megint elkezdett szaladni. Futott, futott hazafelé. Hát nem messze a lakásától látja, hogy egyik jóbarátjának nyitva van a boltja. Ilyen korán! Még nem is hajnalodik. Bement a kivilágított boltba.

Ott rakosgatta áruit a boltos. Itt felöltözött.

— Újra elmondta. Mikor a lábemelés és lábkinyúláshoz ért...

— A boltos is fölemelte a lábát?

— Fölemelte és a láb kinyúlt a boltajtón, ki az éjszakába. Ibrahim innen is vadul elrohant. Lihegve ért haza, mint valami versenyfutó. Belebújt az ágyába. Összehúzódkodott, ki nem mert nyújtózkodni, mert remegve gondolt arra, hogy hátha az ő lába is...

A kis párisi vendéglő hallgatóságából kitört a nevetés, de az arab meghatottan fejezte be:

— Otthon ez nem volt ilyen nevetéses. A családnak ki kellett vándorolni, mert senki sem mert érintkezni azzal, akit a dzsin üldöz.

Búcsúzunk

Bizonyyal mindenkit örömmel töltenek el ezek a szavak: Itt a szünidő! Akármilyen szívesen végzi is iskolai munkáját a tanuló, öröm, ha jól végzett munkája után a pihenés napjai in-tegetnek feléje hívogatólag. A mi kedves olvasóink nem is lehetnek mások, mint munkakedvelő és szorgalmas tanulók — nem is tudjuk elképzelni, hogy anyagok is legyenek olvasó gárdánkban. Így igazán nyugodt szívvel kívánhatunk mindenkinek, aki e sorokat olvassa, kellemes nyaralást és üdülést ez év munkája után.

Hogy miként töltitek a két hosszú és mégis rövid hónapot, az igen egyéni és igen változatos lesz. Lesz, akit utazásra visznek szülei, lesz, ki egy hely-

ben éli le a közlő napokat; lesz, aki el sem megy iskolájának városából: mindenképen kikapcsolódik azonban a környezetből, melyben az évet eltötte. Mindenképen ragadjatok meg minden alkalmat hazánk szépségeinek megismerésére s ezt a feladatot minden másnál előbbre valónak tekintsetek. Először a saját kincseinket ismerjétek meg, csak azután az idegenekét, így fogjátok megbecsülni azt, amit a jó Isten nekünk adott. S ha sok szépet láttok, ha sok kellemeset tapasztaltok, vegyétek elő a tollat, hogy a jövő évi számaink tele lehessenek a jobbnál-jobb zsengekkel, melyből mi is megismerhessük a ti nyári élményeiteket, gondolataitokat.

Kellemes nyaralást kívánunk minden olvasónknak és minden munkatársunknak megköszönve a lelkes támogatást, amelyet ebben az évben is élveztünk. Abban a reményben búcsú-

zunk, hogy megerősödvé, megsokasodva köszönhetjük majd újra egymást, ha a kellemes nyár után újra visszahív-
nak maguk közé az iskola falai.

Kézi mikroszkóp üveglencse nélkül

Ha tűszúrásnyi nyíláson át valamely sötét helyiségbe behatoló fény-sugarak útjába fehér papírlapot helyezünk, erre a nyílás előtti tárgyak képe fordított és kicsinyített alakban lerajzolódik. Ugyanezt a jelenséget mikroszkóp készítésére is felhasználhatjuk, amely közel 64-szeres nagyítást ad.

Az ilyen lencse nélküli mikroszkópot egy cérnaorsóból, egy darabka átlátszó celluloid-, vagy máriaüveglemez-ből és egy fekete kartondarabkából bárki elkészítheti magának.

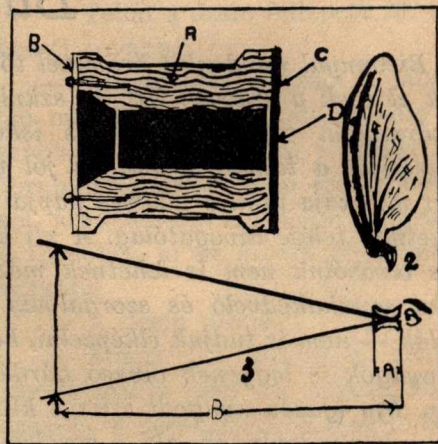
A cérnaorsó egyik végét kissé kitágítjuk, belsejét fekete tusfestékkel bevonjuk. A celluloid-, vagy máriaüveglemezkét apró szögekkel az orsó kitágított végére erősítjük, míg a közepén túvel átszúrt kartondarabkát az orsó másik végére kell ragasztani.

Nagyon fontos, hogy a cérnaorsó hosszúsága 18 milliméternél nagyobb ne legyen, viszont a kartonlap közepén ejtett tűszúrás a lehető legkisebb legyen, mert különben a mikroszkópban látott kép elmosódott lesz.

Ha az ily módon elkészített mikroszkóp átlátszó lemezkéjére valamely kicsiny tárgyat ragasztunk (elég a tárgyat vízzel megnedvesíteni), azt a tűszúráson át nézve 64-szeres nagyítás-

ban fogjuk látni. Egy kicsiny bogárszárny például tenyérnyi nagyságúnak látszik.

A kép tisztasága elsősorban a megvilágítás nagyságától függ, ezért a mikroszkóp használatánál erős napfényt, vagy valami nagyerejű mesterséges fényforrást kell használnunk. A megvizsgálandó tárgynak pedig — mint minden más mikroszkópnál — itt is átlátszónak kell lennie.

Lencse nélküli mikroszkóp.

1. A a cérnaorsó, B az átlátszó celluloidlemez, C a fekete kartonlap, közepén a tűszúrás (D).
2. A megvizsgálandó bogárszárny.
3. A mikroszkóp működésének elve.

A kettős regula falsi

Akik nem járatosak az algebra módszereiben, rendszerint tanácstalanul állanak egy-egy számtani feladat, vagy rejtvény előtt, vagy pedig hosszadalmas és fáradságos próbálgatással kísérik meg a megoldást, holott vannak egyszerű módszerek, melyek a legtöbb esetben könnyen célhoz vezetnek. A legegyszerűbb esetekben az *egyszerű regula falsi* alkalmazható, melyet az Ifjú Évek olvasói az elmúlt év folyamán megismerhettek, míg a bonyolultabb példák, melyek az elsőfokú két ismeretlenül egyenletrendszerre vezetnek, az ú. n. *kettős regula falsival* oldhatók meg.

A szabály a következő: Az egyik ismeretlen számára veszünk két egészen tetszőleges (nyilván *hamis*) értéket, jelöljük ezeket a és b -vel. Ezek nem oldják meg a feladatot helyesen, hanem bizonyos hibával, melyeket a feladatból kiszámíthatunk. Az ismeretlen értékét a -nak véve legyen a hiba A , míg ha b -nek vesszük, jelöljük a hibát B -vel. Ezekből most már a helyes értéket az

$$X = \frac{A \cdot b - B \cdot a}{A - B}$$

képlet adja.

A szabály alkalmazását lássuk az alábbi példán. Feladat: ha két szám közül az elsőhöz hozzáadom a második felét, 20-at kapok, de ugyanennyit kapok akkor is, ha a másodikhoz hozzáadom az első szám harmadát. Melyek e számok?

Megoldás. Fölveszem, hogy az első szám 2. (Főnti általános jelölésünkben

tehát $a=2$.) A feladat első része szerint ehhez hozzáadva a második szám felét 20-at kapok, a második szám tehát 36. Ha most az így kapott számokra alkalmazom a feladat második részét, kapom

$$^2/3 + 36 = 36^2/3$$

holott helyes kiindulás esetén 20-at kellett volna kapnom. A hiba tehát

$$A = 16^2/3$$

Másodszor fölveszem, hogy az első szám 3, amiből a fenti gondolatmenet megismétlésével kapom, hogy a második szám 34 és a feladat második részénél a hiba

$$B = 15$$

Mindkét szám ($a=2$, $b=3$), melyekből kiindultam, hamis volt, de ezekből is a kiszámított hibákból most már képünk megadja a helyes értéket.

$$X = \frac{A \cdot b - B \cdot a}{A - B} = \frac{3 \cdot 16^2/3 - 2 \cdot 15}{1^2/3} = \frac{50 - 30}{5/3} = \frac{60}{5} = 12$$

Az első szám tehát 12, a második pedig 16, melyek a feladat helyes megoldását szolgáltatják.

Egyszerűbb a számolás, ha kiindulási számok gyanánt minden feladatnál a 0-t és 1-et választjuk. Ekkor ugyanis a képlet egyszerűen

$$X = \frac{A - B}{A}$$

lesz. Lássuk az első példát. Ha az első szám 0, akkor a második 40 és a hiba $A=20$. Ha viszont az első szám 1, ak-

kor a második 38, a hiba pedig $B=18$
Képletünk szerint

$$X = \frac{20}{20-18^{1/3}} = \frac{20}{1^{2/3}} = \frac{20}{5/3} = \frac{60}{5} = 12$$

Az eredmény helyes.

Oldjunk meg még egy példát most már csak ezen az egyszerűbb módon. Egy ember arra a kérdésre, hogy ő és felesége hány esztendősek, így felel: 8 évvel vagyok idősebb, mint a feleségem, ketten együtt 92 évesek vagyunk. Kérdés, hány évesek?

Mondjuk, hogy a felesége 0 éves, akkor ő 8 éves, ketten együtt is 8 évesek volnának, a hiba tehát 84. Ha viszont a felesége 1 éves, akkor ő 9 éves, ketten együtt 10 évesek, a hiba 82. Ezekből kapjuk,

$$X = \frac{84}{84-82} = 42,$$

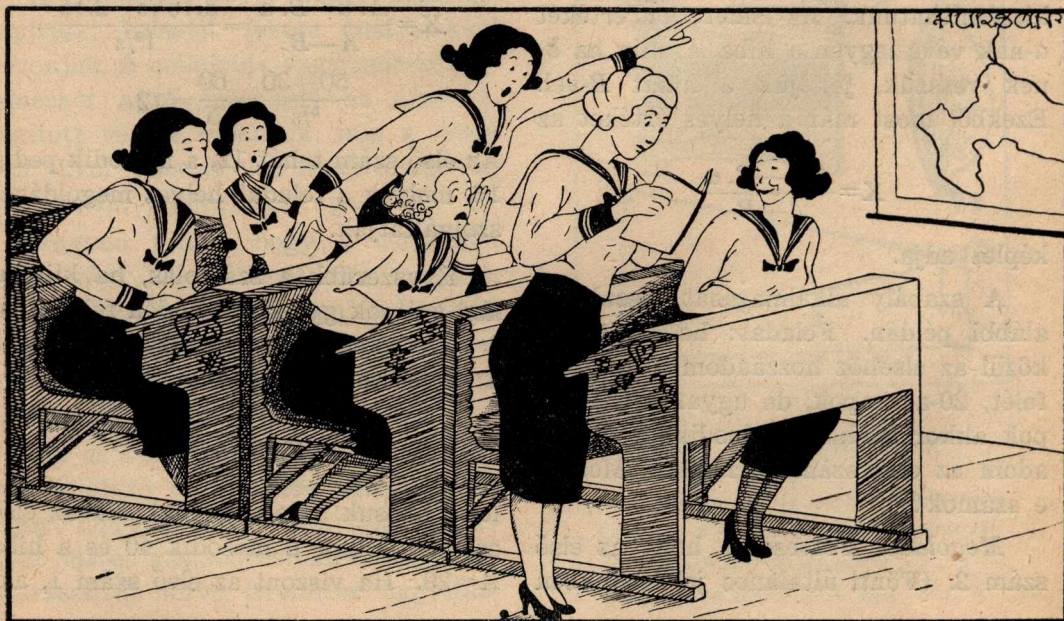
hogy a felesége 42 éves, ő maga 50 éves, ami a helyes megoldás, mert $42+50=92$.

Ezek a példák elégségesek ahhoz,

hogy a laikust is megismertessék ezzel az érdekes számolási módszerrel. Természetes, hogy aki csak kicsit is jártos az algebra elemeiben és tud bánni az elsőfokú egyenletrendszerekkel, az ezeket a feladatokat egyszerűbben meg tudja oldani; akinek pedig nagyobb a jártassága, vagy matematikai készsége, arra is rájöhet, hogyan kell a megoldást szolgáltató képletet levezetni. Maróthy György debreceni professzor írta 200 évvel ezelőtt: „Vagyon a' Kettős Mesés Régulának még más módja is. De mivel e' tsak elmé'futtatásra való dolog, légyen elég eddig. A' ki az ilyen Mesékben gyönyörködik, tanulja meg a *Régula Falsi* helyett, az *Algebrát*.”

Teljesség kedvéért említsük meg, hogy a felsőbb matematika is ismer egy *regula falsi*-t, mely magasabb fokú egyenletek megoldására szolgál, ahol zárt formulára vezető direkt módszer nem áll rendelkezésre.

Dr. Bukovszky Ferenc

Anekdoták

Beethoven válasza.

A nagy zeneköltőnek a testvére katonai szállításokkal nagy vagyont szerzett és szép földbirtokot vásárolt magának. Nagyon büszke is volt a vagyonára. Egyszer öccse hozzáfordult némi segítségért. A gazdag bátya azonban nem hallgatta meg a kérdést, hanem prédikációt tartván a levélben, ridegen visszautasította. Mint minden levelét, ezt is így írta alá: Beethoven Kristóf *nagybirtokos*.

Erre a költő a következő rövid levélben válaszolt:

— Nem kell se pénzed, se prédikációd. Beethoven Lajos *agybirtokos*.

A párisi kocsis.

Valabregue híres tréfakedvelő volt Párisban. Egy ízben a külvárosban járt s hirtelen esni kezdett az eső. Gondolkodás nélkül beugrott egy bérkocsiba. Útközben nagy megdöbbenéssel vette észre, hogy a pénztárcája nincs vele. Mikor megérkezett oda, ahol lakott az a barátja, akihez indult, kiszállt s így szólt a kocsihoz:

— Legyen szíves, adjon egy szál gyufát. Elvesztettem egy húsz frankos aranyat a kocsiiban.

A kocsinak erre a szóra felderült az arca, se szó se beszéd, nyakába vágott a lovaknak s úgy eltűnt, mint a kámfor.

A pulykák.

Rossini a híres zeneszerző egyszer fogadott valakivel azzal a feltétellel, hogy a vesztes szarvasgombával sült pulykával vendégeli meg a másikat. Az ellenfél vesztette el a fogadást s Rossini aggodva látta, hogy a vacsorai meg-

hívás nagyon késik. Mikor aztán találkoztak, a zeneszerző meg is kérdezte tőle:

— Kedves barátom, mi lesz a gombás pulykánkkal?

— Még nem érett a gomba — felelte a vesztes.

— Ne higgye el — vágott vissza Rossini — ezt az álhírt a pulykák terjesztik.

A hidegláz.

Talbor híres angol orvos volt 1660 körül. Egyszer XIV. Lajos hívta meg magához, hogy gyógyítsa meg hideglázban fekvő fiát. A francia orvosok azonban nagyon bosszankodtak azon, hogy a király egy idegent úgy megbecsül s elhatározták, hogy legalább megbosszantják egy kicsit. Formálisan vizsgáztatni kezdték. Az angol orvos azonban udvariasan felelt minden kérdésükre. Mikor azonban azt kérdezték tőle, hogy mondja meg hát, mi az a hidegláz, kijött a béketúrésból és így válaszolt:

— A hidegláz, uraim, az a betegség, amelyet önök nem tudnak gyógyítani, csak én.

A kulcsont.

Bardeleben berlini tanár azt kérdezte egy állatorvos-jelölttől:

— Mit csinálna ön, ha egy csatamezőre hívnák és azt mondanák, hogy az őrnagy lova elesett és eltörte a kulcsontját?

A vizsgáló különféle feleletekkel kísérletezett, de mindegyik rossznak bizonyult. Végre a tanár maga felelt meg:

— Mit csinálna? Hát eladná a lovat a berlini múzeumnak, mert a rendes lónak nincsen kulcsontja.

INNEN-ONNAN

A világ legnagyobb ujságja a Newyorkban megjelenő Illuminated Quadruple Constellation, 12 oldalon jelenik meg s az oldalak 2.5 m hosszúak és 1.8 m szélesek. Az ujság-szörnyeteg minden száz esztendőben egyszer jelenik meg. A legközelebbi szám 1950-ben esedékes.

Dr. Landsberg newyorki tanár kiszámította, hogy mennyi port szív a városi ember. Landsberg tanár szerint az átlagos városlakó minden percben 900 millió porrészecskét színpap magába s ennek tizedrésze, vagyis 90 millió állandóan a tüdőben marad. — Szinte csodálatos, hogy a városok lakossága nem szenved jobban légzőszervi bajoktól, mint most. A mai városi élet megoldatlan, de sürgősen megoldásra váró feladatai közé tartozik ezért a tiszta és egészséges levegő biztosítása is.

Az „Il Meridio di Roma” megemlékezik Schütz Harold német tanárról, aki Frankfurtban él, s aki kétszázkilencven nyelvet beszél. Schütz húszezerkötetes könyvtárban fogadta a hírlapírót. Nem olyan boszorkányság az idegen nyelveket megtanulni — mondotta —, ha az ember szorgalmas és van nyelvérzéke. Nálam a nyelvtanulás valóságos szenvedély. Nem elégszem meg soha, a nyelvet ismerem, iparkodom annak minden változatát, tájshóllását elsajátítani. Kilenc éves koromban tanultam meg olaszul, 10 éves koromban beszéltem angolul azután következett a francia. Ezután már egy rendszert dolgoztam ki magamnak és e szerint haladtam tovább. Vannak nyelvek, amelyeknek a nehézségeivel edzett nyelvtudósok is nehezen birkóznak meg. Ezek közé tartozik — mondotta — az eszkimók nyelve (Budapestben egy Zsák Szalvátor nevű fiatalember egészen jól beszél!), egyik-másik indián tájshóllás, különösen pedig a magyar és a baszk nyelv.

Észak- és Délamerika végtelen erdeiben élnek a világ leghatalmasabb fáí. A fákat matuzsálemeinek az életkoráról hiteles adatok nincsenek. A földkerekség legöregebb fájának azt a ciprust tartják, amely a délamerikai Maria del Tule temetőjében áll. Az életkorát legalább 5—6000 évre becsülik. Érdekes, hogy

Humbold 1803-ban felfedezte ezt a faóriást és emlékül egy táblát helyezett el rajta. Száz évvel később egy másik tudós teljesen a kéreg alá növe találta meg ezt az emléktáblát. — A világ legvastagabb fája Mexikóban van, ugyancsak egy temetőben, Oacuca községben. Ez egy 45 méter magas cédrus, 54 méteres átmérővel. Nevezetes fa a kisázsiai part közelében Kósz szigeten az a 2500 éves platánfa is, amelyet Hippokrátész fájának neveznek, mert az ókor nagy tudósa annak az árnyékában oktatta tanítványait.

Az első világszerte ismert trükkfilmrajzoló Pat Sullivan volt, aki megalkotta Sicc macskát, a trükkfilmek első sztárját. Walt Disney továbbfejlesztette a trükkfilmek technikáját, ő teremtett ennek a műfajnak világpiacot. Mindnyájunk kedvence, Miki egér is az ő szüleménye és az ő csapongó képzeletéből kelt életre a Három kis malac, a Gonosz Farkas, Donald Kacsa stb. A rajzfilmek tulajdonképpen hazája Amerika és belátható időn belül az is marad.

A jéghegyek átlagmagassága 20—50 m, de akadnak 135 m magasak is közöttük. A leghatalmasabb jéghegy, amellyel a nemzetközi jégörjárat találkozott, valóságos úszó szigetnek tűnt, hossza 6000 m, magassága 30 m volt. Súlya 36,000,000 tonnára becsülhető. Az Európa és Északamerika közötti hajóúton a jég tömbök összterfogatát márciustól augusztusig nem kevesebb, mint 18,000 köbmérföldre becsülik. (A nemzetközi jégörjárat a Titanic katasztrófájának az évében, 1912-ben alakult meg.)

A betegségek sokszor komoly nemzetgazdasági kárt okozhatnak az állam életében. A legújabb statisztika szerint az Egyesült Államokban a közönséges meghűlésből eredő kórosok évente átlag félmilliárd dollár veszteséget okoznak a lakosságnak.

A legújabb labdarúgó-tehetség egy angol szobalány, Clemento Lidia, aki végleg elhagyta a háztartási alkalmazotti foglalkozást, hogy teljesen a labdarúgásnak szentelhesse magát és belépett a darlingtoni labdarúgó csapatba.

P. F.

Vándorélet

ily kevés fogalmunk van erről a szép és tanulságos életről! Ha úgy néha vasárnaponként kirándulunk, bizony nagyon jól esik egy pár óracskát eltölteni Isten szabad ege alatt, a természetben. Jól esik sétálni a madárdaltól hangos erdőben, leheveredni az üde pázsiton és szívni az ózondús, egészséges levegőt. Jól esik egy pár órára megszabadulni minden gondtól, bajtól, otthagyni a nagyváros poros utcáit, füstös tereit, életveszélyes közlekedését. Egy rövid időre elfelejteni mindent, mindent s gyönyörködni a már szinte elfelejtett természetben.

Ez talán a mi egész vándoréletünk! Egészen közel a rendes lakhelyünkhöz teszünk kirándulást s tovább nem megyünk. Ha esetleg mégis mennénk, szóba sem jöhet más, csak a vasút vagy az autó. Ugyan ki gondolna arra, hogy ugyanazt a távolságot gyalog vagy kérekpárral is meg lehetne tenni, talán sokkal szebben, egészségesebben és hasznosabban. Természetesen, ha nincsen időnk, az időszak nem alkalmas

vagy testi képességeink, egyszóval a körülményeink nem engedik ily dolognak véghezvitelét, ne tegyük! De hiszen mi akkor sem tesszük, mikor lehetséges volna s akkor sem, mikor szinte csábít az alkalom!

Miért nem?

Mert nálunk nincs kifejlődve, nálunk nem virágzik a nyugati országok ifjaitól, sőt idősebbjeitől is annyira kedvelt vándorélet. Mi nem tudunk elszakadni az otthon bűvös varázsától, nem merünk egyedül vállalkozni. Nem is lehet ezt talán gyávaságnak nevezni, hiszen nincs előttünk példa, nincs, akit e téren követhetnénk, aki után igazodnánk. Kezdeni pedig mindig a legnehezebb, példát mutatni mindig a legfáradságosabb. Az elmúlt nyáron alkalmam volt ebben a tekintetben a német viszonyokat tanulmányozni, mivel egy barátommal két hónapig vándorúton voltam Németországban.

A német ifjúság, sőt meglett emberek lelkében ott ég valami megmagyarázhatatlan tűz, égő fáklya, mely mindnyájukat belülről égeti, egy szót, egy hatalmas varázsszót súgva fülükbe: vándorolni.

Egyesek gyalog indulnak útnak s

keresik fel hazájuk gyönyörű természeti vidékeit, ahol gyönyörködve szemlélik a csodás tájat, majd az erdő hűvös mélyében, majd a gleccserek csodás világában járva. Mások, akik talán nagyobb utat akarnak megtenni, kerékpárral, evvel az igen használt és igen megbecsült járművek kelnek útna. Miért mondom, hogy igen megbecsült? Mert nálunk éppen nem az. Legtöbben versenyzszozkt és különösen városokban a lakosok életét veszélyeztető járművet látnak benne s nem gondolnak arra, hogy mily hatalmas távolságokat lehet megtenni vele kényelmesen és egészségesen.

Tehát a német ifjúság vándorol. Teszi ezt pedig abban a biztos tudatban, hogy mind magának mind hazájának ez hasznára válik. S joggal! Hiszen ki meri állítani, hogy a vándorélet nem egészséges! Ki meri azt mondani, hogy nem válik testünk ruganyosabbá, edzettebbé, egészségesebbé, mint volt! Azt gondoljuk talán véletlen műve az, hogy a német ifjúság egyike a legedzettebb ifjú gárdának a világon?

Ez az élet önállóságra is nevel. Megtanít arra, hogy nincs mindig mögöttünk a papa és a mama, önmagunknak kell gondoskodnunk magunkról. Erőt, férfias kitartást és önbizalmat nyerünk s ugyancsak megedz bennünket, hogy mindent el tudjunk viselni jót, rosszat egyaránt. Tehát magára az életre nevel, amelyre pedig a mai, különösen a mai ifjúságnak igen nagy szüksége van. Figyelmesebbé válunk, nem haladunk el közönyösen a dolgok mellett, hanem kis részletek is érdekelnek kis események is fontosak számunkra. Ez az önállóság igen is fontos, hogy kikerülve a szülői házból, ne féljünk a mai világban ránk-

nehezkedő nehéz megélhetési viszonyoktól, hanem bátran szálljunk velük szembe.

Tapasztalatokat otthon ülve nem szerezhethetünk. De hiszen utaznánk mi Amerikába is, csak volna pénzünk hozzá! — mondják a legtöbben. A vasút, a szálló, a vonat drága a mi számunkra s nem gondolhatunk utazásra. Ha pedig elmegyünk külföldre, letelepszünk egy helyen s nem mozdulunk ki onnét az alatt a két hét alatt, amit a pénzünk enged. Így pedig nem sok tapasztalatra teszünk szert! Én barátommal, pedig aránylag kis utat tettem meg a német ifjak szokásához viszonyítva, mégis gyönyörködhettem München szép épületeiben, Heidelberg fekvésében s Bremen mellett a tenger zúgásában. Mennyi ismeret, mennyi új dolog, mennyi változatosság!

Igen ám, de ehhez pénz kell, gondolja az olvasó magában.

Természetes, hogy kell hozzá pénz. De egyrészt nem kell a drága vasúti vagy autódíjat fizetni, másrészt a körülmények egyszerűbb volta a megélhetést is jóval egyszerűbbé s ezáltal olcsóbbá teszi. Hogy más példát ne mondjak, saját magamat említem. Két hónapig voltam Németországban, 3000 km utat tettem meg kerékpáron és élelemre s alvásra 100 márkát költöttem. Azt hiszem senki sem fogja sokallani a kiadott összeget. Tekintetbe kell még venni azt is, hogy Németországban háromszor-négyszer drágább az élelem, mint nálunk.

Hát nem vonz bennünket, nem lelkesít, hogy legalább első feltételként, hazánkat megismerjük! Ha kérdezném, hogy ki volt Magyarország minden ne-

vezetesebb természeti szépségű vidékén, azt hiszem nagyon kevesen tudnák azt válaszolni, hogy a legtöbb helyen voltak. S ehhez járul még hazánknak annyi sok kiaknázatlan szépsége, melyet nekünk, ifjaknak illenék már végre felkutatni és érdekükben propagandát csinálni.

De nemcsak vidékeket ismerünk meg, hanem embereket, ifjúságot. Ne maradjunk meg egész életünkben odahaza a megszokott körben, társaságban. Érdekeljen más ifjúság is más szokásokkal, más gondolkozással és érzelmekkel. Így elérjük azt, hogy sohasem fogunk egyoldalú nézetekkel rendelkezni. Hány igen jó és egész életre szóló barátságot kötöttek már ifjak, akik pedig azelőtt sohasem látták egymást.

Tudom azonban, hogy mindezek után, hogy ily szépen agyondícsértem és igyekeztem megmagyarázni a vándorlást még legtöbbszörünknek, sőt talán mindenkinek meg van az ellenvetése, a kétsége, nehézsége sok tekintetben. Tagadhatatlanul vannak olyan nehézségek, amelyek első pillanatra megoldhatatlannak látszanak. De csak látszanak!

Mert én minden ellenvetésre csak azt mondom és mondhatom, hogy a nyugati országok ifjúsága már évtizedek óta vándorol s teszi ezt mind a maga mind a hazája javára. Bizonyára nekik is voltak nehézségeik, de ezeket mind legyőzték. Hiszen az úgynevezett nehézségek csak részletkérdések, amelyeket előbb-utóbb meg lehet oldani. Az eszmének kell égni mindnyájunkban, akkor a nehézségekből, a megvalósíthatatlanságból valóság lesz, bátorságra, kitartásra és erős akaratra van szükségünk s mindenben győzedelmeskedni fogunk!

Egy nehézség, egy kérdés van,

amellyel komolyabban kell foglalkoznom és amelynél egy kis felvilágosítással szeretnék szolgálni: az ilyen vándorlásnál az alvási lehetőség kérdése. Ugyanis, ha nem akarunk s főképpen városokban nem tudunk sátorban aludni, természetesen a szállodák drágák számunkra, sajnos, egyelőre még tanácstalanul állunk.

Nézzük, hogy oldotta meg a kérdést a német ifjúság, hiszen természetes náluk is megvolt kezdetben ennek a problémának a nehézsége. Ők a „Jugendherberge” szervezettel oldották meg. E szervezetnek az egész birodalomban, minden városban és nagyobb faluban vannak házai. S mily modernül és higiénikusan vannak felszerelve! A rendes, tiszta hálóterem mellett olvasóterem, könyvtár, ebédlő, fürdő mindmind rendelkezésére áll a tagoknak. Ezekben az ifjúság kellő igazolvánnyal igen olcsón éjszakánként 20—30 fillérért megszállhat. Minden ház élén áll a „Herbergsvater”, aki nemcsak a rend szigorú őre, hanem az ifjúság igazi jó barátja és támogatója. Estenként szép történeteket, anekdótákat mesél a régmúlt időkől, s felhívja figyelmüket a vidék nevezetességeire. Tanácsokkal látja el a könnyen barátkozó ifjakat és erősíti bennük a haza és a hit szent érzelmeit. Így kovácsolódik össze, így lesz valóban szívben-lélekben egyé a német ifjúság!

Sajnos, nálunk ez az intézmény nincsen meg. De azért ne essünk kétségbe, ne vegyen rajtunk erőt a kishitűség, hogy mi talán nem tudnánk megvalósítani! Ne gondoljuk, hogy Németországban egyik napról a másikra keletkezett. Hosszú évek, sőt évtizedek kellettek

ahhoz, hogy a kormány, a vezetőemberek észrevegyék az ifjúság mozgalmát és segítsék célja elérésében. De a német ifjúság nem tágitott, érezte az erőt magában és a közös óhajnak utóvégre is felülről engedni kellett. Így teremtődött meg ez az intézmény, amelynek 1913-ban csak 83 háza volt, 1933-ban pedig már 1985 a birodalom területén. Ők tehát elérték céljukat és a vándorlást hazájukban igen népszerűvé tették.

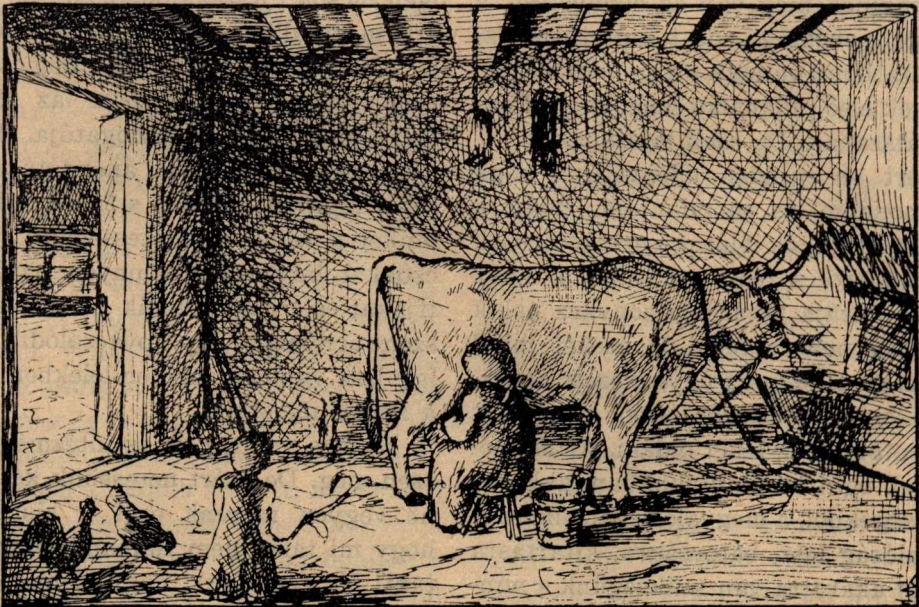
Vándoroljunk tehát! Vegyünk észre azokat az előnyöket, amelyeket nekünk ez a szép és férfias élet nyújt. Hát nem csábít bennünket a zöldelő pázsit, a hűvös erdő, a hús forrás, a zengő madárdal? Nem éget, nem hevít belülről egy érzés, nem vonz egy élet, melyet aki egyszer megróbált, mindig érezni fogja

csodálatos varázsát? Nem kelti fel bennünk a vágyat, a kedvet maga iránt?

Kell, hogy felkeltse!

S én avval a reménnyel és igaz óhajjal írtam ezt és próbáltam kedvet ébreszteni mindenkiben a vándorélet iránt, hogy nem dolgoztam hiába, nem találtam siket fülekre. Hiszen oly dolog ez, amely kell hogy gondolkodóba ejtsen mindenkit, különösen pedig az ifjúságot, hogy mit vesz, mily értékek pusztulnak el, ha nem kedveli meg ezt az egészséges életet s nem valósítja meg nálunk is szabad idejében. S akkor látni fogja, hogy az a szó, amelyet munkám címéül választottam, nem pusztá üres fogalom, hanem étellel, erővel teljes varázsszó: „Vándorélet”.

Fiacsán József

Máthé Gyula rajza Békéscsaba.

A MEGMENTETT HAZA

(Tizedik folytatás.)

Írta: *Hamvas József.*

Néhány nap mulva hazaindult Losonczy, de megígértette Viatorral, hogy időnkint ír neki és könyvet is küld.

A fiatal lelkész tovább folytatta a béke munkáját, amíg körülötte háborútól viharzott a világ.

Közben beigazolódott, hogy menyire igaza volt Losonczynak, mikor, Zrínyi tapasztalataira hivatkozva, azt mondta, hogy a német segítség, akár milyen tömegben jön is, nem válthatja meg Magyarországot.

Hatvanezer főnyi sereg indult el Joákim brandenburi választófejedelem vezérsége alatt Buda felszabadítására.

A különböző nemzetekből összedett, fegyelmezetlen katonák egymás közt civakodtak. Semmi eredményt nem tudtak elérni, hacsak azt nem, hogy Szulejmán, megtorlásul újra Magyarországra jött és elfoglalta Siklóst, Pécsét, Esztergomot, Székesfehérvárt és Tatát. Mikor a szultán kivonulása után Ferdinánd vissza akarta foglalni a várakat, a törökök ellentámadásba mentek át és még Visegrádot, Hatvant és Nógrádot is elfoglalták. Amikor békét kötöttek, Ferdinánd harmincezer arany adót volt kénytelen fizetni a szultánnak.

Most már belátták a magyarok, hogy Ferdinánd még a német birodalom segítségével se tudja megmenteni Magyarországot a töröktől és mindig világosabb lett az a valóság, hogy Erdély függetlenségével kell megmenteni a magyarság jövőjét.

Mire sok politikai tévedés, hányattatás után János Zsigmond megnőtt, Erdélyben találta meg a magyar államélet menszvárát. Itt fejlődött szabadon a magyar lélek. Itt jutott felejtethetlen kifejezésre a magyar ember vallási türelmessége, mikor a tordai országgyűlésen törvénybe iktatták a vallások szabad gyakorlatát. Itt már János Zsigmond idejében magyar lett a törvényhozás nyelve. Innen indultak el aztán a magyar nemzet vallási és politikai szabadságáért meginduló felszabadító hadjáratok.

A lelki megújulás békés munkáját Győrött megnehezítette, hogy mikor Szolimán, Joákim választófejedelem eredménytelen hadjáratától felingerelve, Magyarországra tört, Dunántúl jó részét megszállta, így Székesfehérvárt is és az árpádkori magyar fővárost szandzsáki székhelyé tette.

Innen fel-fel hullámozott a török a győri határig. De zsarolta, pusztította a törökség a vidék lakosságát is, úgy hogy egyre érkeztek a menekülők a győri vár védelme alá.

A szabadhegyi domboktól az abdai lápokig szétszórtan táboroztak a házi tűzhelyüket vesztett emberek barmaikkal, holmijukkal, galyakból tákolt sátrak alatt.

Viator kijárt hozzájuk és szomorúan látta az egyre növekedő nyomort. Még inkább gyötörte őket az aggodalom, hogy hogyan húzzák így át a telet.

Erre a két győri lelkész felment a várkapitányhoz és előadták neki ter-
vüket:

Telepítsék a menekülteket a győri
vár tövébe a Rába és a Rábca közé. Az
erődítési munkához felrendelt jobbá-
gyok segítsenek nekik házakat építeni.
Jó agyag akad itt elég, amiből falat
lehet tömni és nád is terem elég a
folyók partján, az öntésekben, amivel
be lehet fedni a házakat.

A várkapitány támogatásával meg
is indult a munka. A menekültek öröm-
mel jöttek rendezett viszonyok közé,
soknak pénze is volt, a legtöbbnek
állata, úgy hogy hamar nőttek a házak,
az utcák és még tél előtt fedél alá jutott
mindenki.

Így született meg Győr-Újváros.

Viator a maga családjának tekin-
tette az új települést. Volt közöttük
iparos ember. A fazekasokat a Rába-
szerre telepítette. Különösen alkalmas
hely volt ez nekik, mert odatűzött a
déli nap és jól száradt tőle a cserép-
edény. A tímárok a Rábca mellé kerül-
tek, a halászok a Duna szögletébe.

Sok volt a menekültek között ne-
mesi család is, akiknél már megfordul-
tak a reformátorok és örömmel csopor-
tosultak a fiatal győri lelkész köré.
Viator magyarázta nekik az írást, éne-
kelt és imádkozott velük.

Ilyen vallásos összejövétel után egy
fehérmegyei nemes úr leánya járult
Viator elé:

— Sok a vesződsége tisztelendő
atyámnak, mégis megkérném valamire.
Ha teheti tegye meg.

— Mi volna ez a kérés?

— Többen vagyunk itt leányok, akik
áhitattal hallgatjuk az igehirdetést, de
szeretnénk otthon is, magunkban ol-
vasni az írásokat.

— Hát mért nem olvassátok?

— Nem tudunk olvasni. Segítsen
bennünket abban, hogy megtanuljunk.

— Meglesz, leányom, — felelt rá
szívesen Viator és a gyermekek isko-
lája mellett megkezdődött a felnőttek
iskolája is, ahol férfiak, leányok, asz-
szonyok nagy buzgalommal gyűjtötték
a betű tudományát.

Erzsike, aki az egész ügynek szó-
szólója volt, Viator távollétében kezébe
vette az iskola vezetését, maga meg
olyan gyorsan haladt, hogy szépen, las-
san, csengő hangon fel-felolvasta már
a szentírásbeli helyeket.

A munka eredményesen folyt és a
győri lelkész mosolyogva dicsérte meg
fiatal társát:

— Jól megy minden. Hanem, ha
Erzsike nem volna, félannyira se
menne.

— Már az igaz, — mondta meggyő-
ződéssel Viator.

— Hanem, — és megint mosolygott,
— amennyire jól megy most minden,
annál nagyobb lesz a baj, ha Erzsikét
elveszítjük.

— Elveszíteni? Lehetetlen! — és a
megdöbbenéstől elsápadt a fiatal em-
ber. Ezt is jól látta társa, azért mosoly-
gott tovább:

— Hát persze. Erzsike már eladó
leány. Maholnap férjhez megy és akkor
más gond foglalja le.

Viator elgondolkozott, aztán szomo-
rán mondta:

— Erre nem is gondoltam. Nem is tudtam másképp nézni, mint hogy így együtt lelkesedünk, együtt dolgozunk sok évig.

— Ez is meglehet.

— Hogyan? — kérdezte elfogódva Viator.

— Vedd el feleségül.

— Szeret-e?

— Ugyan szállj már le egy kicsit a földre és lásd meg, hogy ez a leány teérted dolgozik.

— Ha úgy lehetne!

— Hát majd én elmegeyek hozzájuk és rendbe hozom a dolgot. Már Pál apostol megírta, hogy a papnak legyen felesége és jól nevelt gyereke. A pap legyen a gyülekezet esze, a papné meg a gyülekezet szíve. Az ész és a szív adják ki együtt a bölcseséget.

Hát nem is kellett sokat elintézni a Viator és Erzsike dolgában. Örömmünneppé avatta a gyülekezet esküvőjüket.

Mikor megalakult a győri esperesség és Mérey Mihály hédervári lelkészt esperessé választották, már együtt mentek a beiktatásra Hédervárra.

Otthonuk örömeire csak a külső világból jött szomorú hírek vetettek árnyékot.

Így jött a híre, hogy Losonczy István, temesi főispán és Temesvár kapitánya, aki réme volt a vár körül portyázó török csapatoknak, ezzel magára vont a Ahmed pasa haragját. Ezért ostrom alá fogta Temesvárt. Losonczy

a végsőig védte, de megúnták a harcot a vár német—spanyol zsoldosai, fel-lázadtak Losonczy ellen, aki erre kénytelen volt a törökkel megegyezni. A török szahad elvonulást ígért, de megszegte a szavát. A zsoldosok elvették gyávaságuk jutalmát, a törökök felkoncolták őket. De Losonczy is megsebesült, fogságba esett és lefejezték.

Megjött aztán Tinódi is. Kassán már háza volt és otthona. Azonban tovább járta a csatatereteket, magyar várakat és gyűjtötte az anyagot krónikáihoz, melyekben a magyar vitézséget magasztalta, a lelkek buzdítására.

Tinódi hozta hírül, hogy a reformáció terjedésével megerősödnek a magyar lelkek. Amint hitükben tudják, hogy mindenkinek önmagában kell keresni a megigazulást, úgy ébrednek annak tudatára, hogy a magyar nemzetet se válthatja meg külső segítség. A magyarnak önmagát kell megmenteni.

A viharos század megviselte az embereket. Viator is korán öregedett, de gyermekei utána serdültek. Amikor végét érezte, nyugodt szívvel vett búcsút tőlük:

— Áldott legyen az Úr, aki megmutatta nekem az igaz utat, hogy én is megmutathattam a magyarnak. Az evangéliom ad új életet ennek a nemzetnek és ha az evangéliom elsorvad, vele pusztul a nemzet is. Azért legyetek az Ige hitvallói, mert azzal mentitek meg a hazát.

— Vége. —

TARTALOMJEGYZÉK

	Lap		Lap
Vezércikkek, elmékedések:		Kutas Kálmán: Tahi napló	277, 297
Balázs Béla: Evangélikus ifjú — evangélikus jövő	2	Liedemann Éva: Egy kézfogás.....	147
=: Beköszöntő	21	Luther Márton: Gyermekek éneke	33
=: Búcsúunk	305	" " Karácsonyi ének.....	100
Dezséry László: Bőjti csend.....	194	Miszlai István: Húsvéti ének	197
Farkas Zoltán: Pál apostol hadiparancsai: Menekülj!	34	Rahkonen—Bán: Az Imatránál.....	257
Farkas Zoltán: Pál apostol hadiparancsai: Kövesd!	66	Reményik Sándor: Árvíz	225
Farkas Zoltán: Pál apostol hadiparancsai: Harcold!	130	" " A régi határkő	1
Farkas Zoltán: Pál apostol hadiparancsai: Nyerd el!	162	" " Békesség Istentől	116
Hitvallás.....	226	Solt László: Halálfej.....	180
Ittzés Mihály: ... és egy kis gyermek őrzi azokat	98	" " Kikelet	202
Ittzés Mihály: Felsőbb osztályba léphet.....	290	" " Neken sok virág kell	52
Ruzicska László: Gondolsz-e mindennap az édesanyádra?	258	" " Téli éjfé!	132
		Vathy Elek: Olvas a fiam	166
		" " Az iskolapad	289
		Vályi Nagy Géza: Október hatodika	51
		Vietorisz József: Újévi ének (A Transcius énekeskönyvből)	129
		Weöres Sándor: Ex libris	174
		Finn himnusz, ész! himnusz (kiejtése, fordítása)	264
Elbeszélések:		Tréfás versek:	
Chován József: A hosszú nyári kolbász rövid és hiteles története	274	Telek: Szeptemberi képek	18
Farkas Zoltán: A gummi-ügy	111	" Megnyílt a sportkör.....	81
Gyallay Domonkos: Az obsitos búcsúja	74	" Jancsi vitéz az óriások országában	82, 121, 177
" " Jézus Maroskenden	105	" Megnyílt az önképzőkör	117
Halász Béla: Naplótöredék	133	" Munkában a zenekar	154
Hamvas József: Keleti történet	203	" A lyukas óra öröme	179
" " Szelim	12	" A sakk-kör	210
Kepe György: A moszjó bajusza	205	" Tavaszi ábránd	243
" " Órahúzás.....	143	" Cinóber Gedeon siralma	279
Laki Tibor: A tisztelendő úr	42	" Eljen a vakáció	299
Maróthy Jenő: Szegények szíve	3		
Molnár János: A becsület	165	Ismeretterjesztő cikkek:	
" " Adj balkezet!	240	Appius és Falminius utódei Keletafrikában	10
Nyíró József: A vihar	198	Bukovszky Ferenc: A láрма	163
Szalay László: A kurtakigyó	230	" " A kettős regula falsi	307
Szántó Róbert: A népszerű	265	Kézi mikroszkóp üveglencse nélkül	306
Tóth László: Köcsögh megjelenik	54	Ki: Hangforrás helyének meghatározása	49
" " Köcsögh a mesterlövő	170	Labossa Lajos: Luther és a diákok	37
Veteránus: Karácsonyest a Doberdón	101	Oppel Imre: Mit nézek és látok a festményeken?	209
Harc a víz alatt	149	Sárkány Sándor: Balatoni képek	136
		" " Az árvíz	233
		" " Néhány szó egy veszedelmes szélről	77
		Sárkány Sándor: Fán lakó növények	294
		Solymos: Hogyan lehet a levegőből vizet nyerni	291
		Solymos: Amikor a denevér szállítja a virágport	172
Versek:			
Bakó József: Gyónás idegen földön	35		
" " Játszó golyók.....	14		
Bódás János: Elveszthetetlen öröm	85		
" " Tavaszi lesz	161		
" " Útjelzőtábla	65		
Gyóry Aranka: Melpomenéhez (Horatius fordítás).....	239		

	Lap
Solymos: Templomemelés a fővárosban	238
„ Rajzolóművészek az őskorban	203
Sztehlo Gábor: Finnek—észtek	260
V. M.: Az infravörös sugarakkal való fényképezés	227

Utirajzok:

Bukovszky Ferenc: London	268
„ „ München	15
V. M.: A Matterhorn megmászása	84
Dr. Zelenka Margit: Magyar szemmel Ausztriában	7
Dr. Zelenka Margit: Evangélikus szemmel Ausztriában	67

Megemlékezések:

Bánkuti Dezső: Magyar emlék Kufsteinban	272
Gyóni Ferenc: Gyóni Géza elindulása	300
Solymos: Jean de la Cierva	168
Zulauf Henrik: A Diakonissza-szolgálat	109
=: Geduly Henrik	195
=: Gömbös Gyula	69
=: Puskin	131
Nyirő József	197
A négyszáz éves Schmalkaldeni Cikkek	212
Az olasz királyi pár Budapesten	278

Apró cikkek:

Damjanich imája	36
Magyar testvéreink élete (L. T.)	51
Merre menjünk? (Farkas Zoltán)	88
Gyerekek hadi követségben. (Dr. K. I.)	104
Magyar híradó. (L. T.)	146
Luther erőssége	180
Gerhardt Pál	180
A biblia a szállodában	174
Morbus sabbaticus	195
Luther írásai	195
Híven mindhalálig	226
Luther imája	226
Kitartás	229
Wellington és a misszió	232
Mikor az angol koronát el akarták lopni	259
Az aranyrózsa	266
Amerikai levél	220
Templom	298

Sport:

Bozsi Mihály: Beszámoló a berlini olimpiászról	19
Bozsi Mihály: A magyar futballsport és bajai	118
Mikó Imre: Apró képek az olimpiászról	175
Kecskeméti Gábor: Kairói levél	211
Solymos: Sportágak és őseik	244

Anekdoták:

22, 47, 53, 56, 86, 121, 153, 181, 214, 245, 282, 309	
---	--

	Lap
Innen-onnan:	
23, 83, 135, 140, 155, 166, 178, 215, 247, 281, 310	

Mit szól hozzá a Biblia?

48, 68, 100, 167, 196, 267, 293	
---------------------------------	--

Kézimunka:

Glock Klári: Fehérneműkészítés az iskolában	87
Glock Klári: Ágy-cipő	173
„ „ Kulcstartó	280

Ifjúsági problémák, beszámolók:

Benczur László: Ifjú Erdély	171
Beszámoló a pályázatokról	141
Ágnes néni: Levél egy kis lányhoz	273
Beszámoló	82

Könyvismertetés:

Vitéz Faragó Ede: Tarlótüz, tábortüz	242
Fábián Gyula: Hej Rákóczi, Bercsényi!	148
Orbán Dezső: FíUMEI kaland	88

Regény:

A megmentett haza. Írta: Hamvas József. (Rajzok: Kónya Lajos) 29, 62, 93, 126, 159, 189, 221, 253, 286, 315	
--	--

Szerkesztői üzenetek:

28, 52, 86, 120, 180, 220, 246, 285	
-------------------------------------	--

Zsengék:

Versek:

Barok Keve Lajos: Dal	252
Jánossy István: Isten	61
Kelényi Ferenc: A magvető	187
Kónya Lajos: A lelkem	125
„ „ Betegen	156
„ „ Csendes ima az Úristenhez	27
„ „ Fohász	61
„ „ Gyermekmesék halála	156
„ „ Idézek verses kisfiú	187
„ „ Kópjafa	219
Lelbach László: Amint a hajók a hidak alatt	156
Pap Irén: Jóslat	252
Zsupányi Gyula: Egy ige	284

Elbeszélések:

Bodnár Éva: Csere-bere	183
Bruoth János: Én, a sors	157
„ „ Utirajz	248
Kónya Lajos: Részlet egy cserkésznaplóból	89
Rév Erzsébet: Valika meg egy kis kutya	217

Cikkek:

Bruoth János: Nem lesz mindig így	122
Dezséry Endre: Niklán	24
Fiacsán József: Vándorélet	311

	Lap
Filippinyi János: Diákanekdoták	92, 188, 285
Kürthy László: Kalandozás Németországban	283
Rohosy György: Legyünk magyarok!	27
Tekusch Ottó: A tahi konferenciák	57
Zeitler Jolán: A tahi konferenciák	59

Képek:

Illusztrációk:

1, 4, 6, 30, 44, 47, 62, 65, 75, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 95, 106, 107, 115, 126, 144, 171, 173, 174, 190, 231, 275, 280, 302, 306.	
--	--

Tréfás képek:

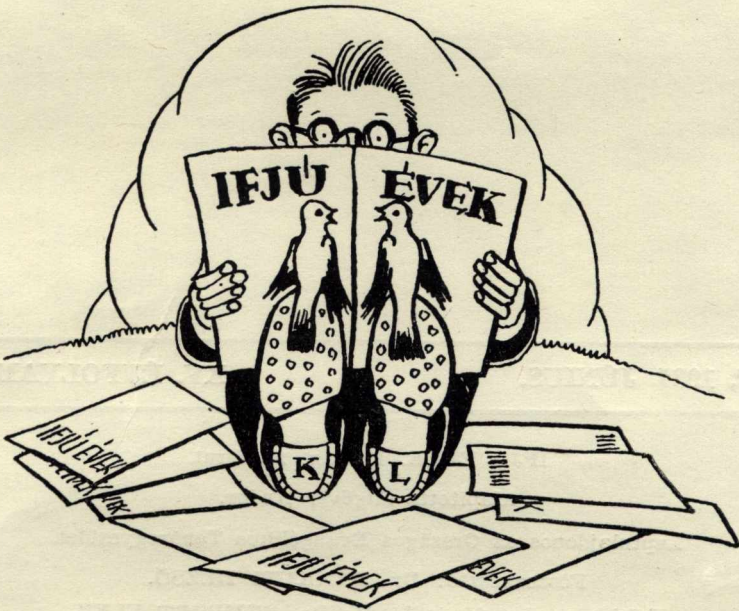
A nagy mérkőzés	9
Nyári szórakozás	13
Nyári szórakozás	28
Kép a jövőből	58, 59, 60
Életünket és vérünket	81
Jancsi vitéz az óriások országában	82, 121, 177
Megnyílt az önképzőkör	117
Pál fordulása	147
Munkában a zenekar	154
A lyukas óra öröme	178
Február	182
A sakk-kör	210
Március	216
Tavaszi ábránd	243
Cinóber Gedeon siralma	278
A latin óra	308
Vakáció	299

Más tárgyú képek:

Kufstein vára	8
Olasz útépités Keletafrikában. (Négy kép)	10, 11
München. (Két kép)	16, 17
Magyarok a berlini olimpiászon	20
Berzsenyi háza	25
Berzsenyi fái	26
Berzsenyi sírja	27
Luther szobra	33
Damjanich domborművű arcképe	36
Damjanich szobra Szolnokon	36
Luther a gyermekek barátja	38
A reformátorok csoportja	39
Luther kis kátéja	41
Tölcséres hallgatók	49
Parabolikus hallgatók	49
Az aradi vértanúk szobra	51
Ősz (Kónya Lajos rajza)	56
A ramsaui ev. templom	67
Gömbös Gyula arcképe	69
Gömbös Gyula a tisztii tanfolyamon	70

	Lap
Gömbös Gyula Abádszalókon	70
A tornádó. (Négy kép)	77, 78, 79, 80
A Matterhorn	85
Karácsony	97
És egy kis gyermek...	98
A Fehé Diakonissza Egylet intézményei (Öt kép)	109, 110
A berlini stadion	118
A berlini olimpiai falu	119
Löcse	122
Magas Tátra	123
A hegyi legelőn	124
A három királyok hódolata	129
Puskin	131
Jégtorlódások. (Hét kép)	136, 137, 139
Alföldi tanya (Hursán Pál rajza)	148
Az olimpiai stadion	152
Jégcsapok	161
Különböző zajok erőssége	163
Forgószárnyú repülőgép. (Három kép)	168, 169
Crescentia virág	172
Téli táj	174, 176, 188
A stadion nézőtere	175
Krisztus a kereszten	193
Geduly Henrik	195
Barlangi medve rajza	203
Emmaus felé	202
Bölcényrajz. (Két kép)	204
Öselefánt rajza	204
Fiatal barnamedve	205
A Golgotha hegye	208
Krisztus levétele a keresztről	213
Nimród (Kónya Lajos rajza)	219
Az utolsó vacsora	220
Árvízképek. (Hét kép)	225, 233, 234, 235, 236, 237
Ibolyántúli sugarakkal való fényképezés (Három kép)	227, 228, 229
Templomemelés. (Két kép)	233, 239
Régi sportok. (Négy kép)	244, 245
Ihaj-tyuhaj (Máthé Gyula rajza)	251
Az Imatra vízesés	257
A turkui Mihály-templom	260
A tamperei székesegyház	261
Finn halászház	262
Az észti főváros egyik temploma	264
A Westminster székesegyház	268
Az angol királyi lovastestőrség	269
Az angol király	270
Az angol korona	271
Gyöngyvirág	271
A Biblia egy olasz bélyegen	278
Méláz a haramia... (Major Jenő rajza)	285
A légi kutak	291, 292
Az iskolapad	289
Fejlik a Riskát	314
Fán lakó növények. (Négy kép)	294, 295, 296

BUDAPEST, 1937. JÚNIUS.

XV. ÉVFOLYAM 10. SZÁM.

IFJÚ ÉVEK. Ifjúsági folyóirat.

Alapította **Algöver Andor.**

Laptulajdonos az **Országos Evangélikus Tanáregyesület.**

Főszerkesztő: **Dr. BÁNKÜTI DEZSŐ.**

Felelős szerkesztő és kiadó: **Dr. REMPÖRT ELEK.**

Szerkesztő-bizottság: **Dr. H. Gaudy László, Bpest, Keken András, Hódmező-
vásárhely, Raskó Kálmán, Szarvas, Dr. Ruhmann Jenő, Sopron, Weiszer Gyula,
Nyíregyháza, Dr. Zelenka Margit, Bpest.**

A kiadóhivatal vezetője: **Ruzicska László.**

Postatakarékpénztári csekkszámra száma: 26.111. — Telefon: 1-823-84.

Megjelenik a tanév folyamán minden hónapban.

Előfizetési ára egy évre 4 pengő, egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség: Budapest, VII., Damjanich-utca 28/b. III. 22.
(Kéziratok ide küldendőek.)

Kiadóhivatal: Budapest, IV., Deák-tér 4. II. em.